

Volgograd

W ru.wikipedia.org/wiki/Волгоград

"Stalingrad" a "Caritsyn" jsou přeměrovány sem; vidět také jiná použití požadavků Stalingrad a Tsaritsyn

Město

Volgograd

Shora dolů, zleva doprava: „Vlast volá!“, nádraží , Věčný plamen v Síni vojenské slávy, lehká železnice , Gerhardt Mill

Vlajka

Erb

48°42'42" severní šířky 44°30'50" E

Boční

 Rusko

Předmět federace

Volgogradská oblast

městské části

Město hrdinů Volgograd

vnitřní členění

8 okresů

Vedoucí Volgogradu

Vladimir Marčenko ^[1]

Historie a zeměpis

Založeno

v roce 1589

První zmínka

1579

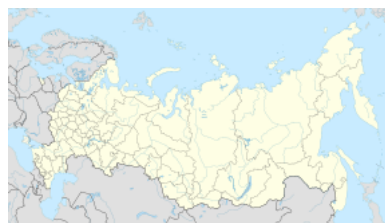
Bývalá jména

do roku 1925 - *Caricyn*
do roku 1961 - *Stalingrad*

Město s	<u>1708</u>
Náměstí	859 353 ^[2] km²
Výška středu	-12...156 m
Typ podnebí	<u>mírný kontinentální</u>
Časové pásmo	<u>UTC+3:00</u>
Populace	
Populace	↗ 1 028 036 ^[3] lidí (2021)
Hustota	1196,29 lidí/km²
národnosti	<u>Rusové</u> (92,3 %)
Katoikonym	Volgograd, Volgograd, Volgograd ^[4]
Digitální ID	
Telefonní kód	+7 8442
PSČ	400001—400138
Kód OKATO	<u>18401</u>
Kód OKTMO	<u>18701000001</u>
Číslo v SCGN	<u>0012847</u>
jiný	
Ocenění	
Den města	první zářijový víkend ^[5]

volgadmin.ru (ruština) (angličtina)

- Volgograd
- Moskva
- Volgograd

 [Mediální soubory na Wikimedia Commons](#)

Volgograd (do roku 1925 - **Caricyn** , do roku 1961 - **Stalingrad**) je město na jihovýchodě evropské části Ruska s populací 1 028 036 ^[3] lidí (2021) ^[6] . Správní centrum Volgogradské oblasti . Město hrdinů , nejdůležitější bod obrany Caricyn a bitvy u Stalingradu . Město regionálního významu, tvoří městský.

obvod^[7].

- 1 Etymologie
- 5 Symboly města a oficiální data
- 6 Populace
- 8 Vzdělávání a věda
- 11 zdravotní péče
- 12 hromadné sdělovací prostředky
- 13 Čestní občané a slavní rodáci
- 14 Městské ceny
- 15 Dvojčeská města a stejnojmenná jména
- 16 Poznámky
- 17 Literatura
- 18 Odkazy

Etymologie

Vznikla kolem roku 1555 na ostrově poblíž levého břehu Volhy, ale brzy byla přenesena na mys pravého břehu u soutoku řeky Carice do Volhy, od níž dostal název Caricyn. Hydronymum „královna“ zase pochází z turkického „Sary-su“ (*sary* – „žlutá“, *su* – „voda“). Existuje také hypotéza, že název Tsaritsyn je odvozen od názvu ostrova, který byl na mapách 14.-16. století zapsán jako „Tsitsara“. Předpokládá se, že se jedná o íránské jméno s neznámým významem. Podle E. M. Pospelova, je pravděpodobný předpoklad, že obraz ostrova pochází z neznámého středověkého arabského zdroje a nápis byl pouze vysvětlující (arabsky *jezira* znamená „ostrov“), a proto nápis „Citsera“ nemá nic společného s názvem města ^[8].

V roce 1925 bylo město na počest I. V. Stalina přejmenováno na Stalingrad. Následně, v průběhu odhalování Stalinova kultu osobnosti, bylo město znovu přejmenováno. Ačkoli jeho historické jméno Caricyn nemělo nic společného s tituly ruských panovníků, bylo zjevně stále považováno za přehnaně „monarchické“ a 10. listopadu 1961 výnosem prezidia Nejvyššího sovětu RSFSR město dostalo jméno Volgograd ^[9]. Nový název je umělý - spojení *formantu -grad* s názvem řeky nemá v ruské toponymii obdoby ^[8].

Dějiny

Hlavní článek: **Historie Volgogradu**

Pozadí

Na místě dnešního Volgogradu, mezi řekami Suchá a Mokrá Mechetka, se nacházela hordská osada s neznámým jménem. Ruští osadníci nazývali jeho ruiny osada Mechet, kde byly nalezeny mince Jochi ulus z let 1274 až 1377 ^[10]. Moderní archeologové neměli čas osadu prozkoumat, protože její budovy byly rozebrány pro stavbu cihel od samého okamžiku založení Caricyn ^[11]. Odbornou expedici z roku 1920 archeologa Ballada přerušila občanská válka a nakonec byly stopy po osídlení Mečetny zničeny rozvojem mikročásti Spartanovka ve Volgogradu od 30. let 20. století do současnosti. (zde zahynulo i naleziště pračlověka Suchého Mechetka) ^[12]. Hydronymum „Mechetka“ je pravděpodobně dáno tímto osídlením, nachází se ve středním Rusku a pochází z jiné ruštiny. „mechk“ - medvěd ^[13], ale nežijí ve stepi a s největší pravděpodobností je řeka pojmenována po stávajících ruinách mešity ^[14]. Volgograd není nástupcem této osady, nachází se 18 km severně od historického jádra Caricyn a zanikl 200-250 let před svým založením. Osada Zlatá horda existovala také u ústí řeky Tsaritsa ^[15].

Od 15. století se v důsledku událostí nazývaných ruskými kronikáři "Velká Zamjatneja" začala Zlatá horda rozpadat na samostatné chanáty: Kazaňský, Sibiřský, Astrachaňský, Krymský a další, menší. Kolaps provázely krvavé války a deportace obyvatelstva do otroctví. Sarai-Berke bylo postupně zničeno a vyprázdněno během bratrovražedných válek hordských chánů a v důsledku toho bylo nakonec obyvatelstvem opuštěno. ruské království 16. století naopak přešlo období centralizace, sílilo a dobývalo chanáty jeden za druhým: Kazaň 1552, Astrachaň 1556, Sibiř 1598. Povolžská obchodní stezka byla znovu

oživena, ruské království prodávalo v Astrachani dřevo, obilí, látky, kůži, vosk, med, nakupovalo sůl, látky, kovy (pro potřeby země nebylo dostatek železa a neexistovala žádná -výroba železných kovů vůbec), kadidlo ^[16]. Volha se stala také tranzitním bodem pro mezinárodní obchod. Anglie hledala způsoby, jak obchodovat s Persíí na nákuphedvábí a koření, obchází konkurenty -- Španělsko a Portugalsko. První zmínka o Caricynovi se k nám dostala v dopise Christophera Burrowa, obchodníka Moskevské společnosti (ruské prameny pro toto období se nedochovaly kvůli požárům v Moskvě v letech 1626 a 1701, kdy vyhořel celý archiv Kazaňského řádu ^[17]).

Strážní město (1589–1775)

... a přišel do Perevoloky ... Slovo "perevoloka" (Perovolok) v ruštině znamená úzký pruh země nebo šíje mezi dvěma vodními plochami a toto místo se tak nazývá proto, že zde od řeky Volhy k Donu Řeka nebo Tanais se považuje za třicet mil, tedy tolik, co člověk snadno ujde za jeden den. O 7 verst níže, na ostrově zvaném Tsaritsyn (Caritsna), drží ruský car v létě oddíl 50 lučištníků, aby hlídali cestu, nazývanou tatarským slovem „stráž“.

- *Oznámení a zprávy o šesté cestě do země Persie a médií společnosti anglických obchodníků za otevřením nových obchodních míst, sebrané ze samostatných dopisů pro roky 1579, 1580 a 1581, které napsal Christopher Barrow, zaměstnanec zmíněné společnosti, svému strýci panu Williamu Barrowovi* ^[18].

Diplom cara Fjodora Ioannoviče

Od cara a velkoknížete Fjodora Ivanoviče celého Ruska přes Perevoloku až po naše guvernéry, prince Grigorije Osipoviče Zasekina a Romana Vasiljeviče Olferjeva a Ivana Ofonaševiče Nashchokina. Které soudy byly propuštěny z Kazaně do Perevoloky na dřevovozbu s vámi, s princem Grigorijem a Yvanem, a jak, dá-li Bůh, vytvoříte město a vězení a vystavíte místním poslům na Perevoloce a kolik výhodnější jsou ty lodě, které jsou pro místní záležitosti, a nejlepší soudy by byly poslány do Astrachaně k naší astrachaňské domácnosti. [...] Psáno v Moskvě v létě 7097 července 2. dne, připisováno jáhnovi Družině Petelinovi.

z bitové knihy ^[19]

Toto je první zmínka z roku 1579 o sezónní pohraniční stráží na ostrově Caricyn, jedné z řetězu povolžských stráží. V období 1585-1590 založil guvernér Grigorij Zasekin řadu již stálých pevností s posádkami o 100-150 lidech, které se nyní staly regionálními centry Povolží: Caricyn, Samara a Saratov. Tsaritsynská pevnost také kontrolovala východní stranu Volgodonské perevoloky, nejkratší (asi 70 km) vzdálenost mezi řekami Don a Volha. Pokyny cara Fjodora Ioannoviče Zasekina k jeho uspořádání byly nalezeny v bitové knize s datem - 2. července (podle juliánského kalendáře) (12), 1589^[19]. Právě toto datum je považováno za den založení Tsaritsyna. První zmínka o Caricynovi jako o městě je obsažena v Knize Velké kresby z roku 1600:

A pod Balykley 80 mil na Volze, ostrov Caricyn. A proti ostrovu padla řeka Tsaritsa (do Volhy), vytékala z řeky, z Donu; kanál má 90 verst a na ostrově je město Tsaritsyn“ ^[20].

V topografii se město poprvé objevuje v roce 1614 na mapě cara Fjodora II Godunova - je psáno jako královna. Jméno "královna" je s největší pravděpodobností přehodnoceno zvukovou podobností s turkickým "sary-su" - žlutým nebo krásným (v turkickém jazyce je slovo žluté a krásné synonymem) - řeka a "Tsaritsyn" - z turečtiny slovo "sary-chin" "žlutý - krásný - ostrov" ^[21]. Prvních 10–15 let se město nacházelo na ostrově, který nebyl na mapách své doby označen, nejpravděpodobnějšími možnostmi byly Sarpinsky nebo Golodny, v následujících letech byla přenesena do nároží tvořeného břehy Volhy a Královny.

Caricyn byl založen jako ruská vojenská základna na území vazala Ruského království od roku 1586 - Velké Nogajské hordy ^[22]. Nejbližší ruskou osadou (nepočítáme-li pevnost Saratov, rovněž na území Nogajů) byla pevnost Voroněž ^[23], 530 km od Caricyn podél Nogajské cesty (budoucí astrachaňská poštovní cesta a nyní kaspická federální dálnice).

Založení Tsaritsyna v roce 1589 proběhlo bez boje, protože po sérii porážek od ruských vojsk v letech 1582-1586 se vládce Nogajské hordy Urus-bij v roce 1586 konečně uznal za vazala ruského království . .

Ale v období „ času nesnázi “ (1598-1613), kdy po potlačení dynastie Ruriků ruské království oslabilo a zhroutilo se, rozervané politickými skoky, rolnickými válkami a zahraničními intervencemi , Nogaisové znovu začali bojovat s Ruskem.

Po skončení Času potíží však Rusko znovu získalo svou dřívější sílu a bij Ishteryak se poznal jako vazal cara Michaila Fedoroviče . Za jeho nástupce bij Kanaie se Velká nogajská horda konečně rozpadla a poslední ránu nohám Volhy zasadili v roce 1632 Kalmykové vedení taishou Ho-Urlyukem . Vyhnali Nogaje z volgodonských pastvin na Kavkaz .

Na rozdíl od Turků a sunnitských muslimských Nogajů byli Kalmykové původem západní Mongolové a vírou buddhisté Gelugpa , proto se nezaměřili na Krymský chanát a přijali ruské občanství (a přitom nevynechali příležitost podnikat loupežné nájezdy, opakovaně porušující přísahu - košile).

Od 30. let 17. století se o území kolem Caricyn již nikdo ze sousedních vládců nepohádal s Ruskem.

Další hlavní regionální silou té doby byli kozáci , kteří byli svobodnou vojenskou banditskou komunitou před potlačením Bulavinského povstání (1709).

Časté byly i loupežné nájezdy Kazachů , Cheremisů a Čerkesů . Obyvatelé pevnosti nemohli vést běžný selský život a dokonce mohli pást dobytek pouze na Sarpinském ostrově ^[24] . Ale nejnebezpečnějším nepřítelem byl i nadále Krymský chanát, který neustále podnikal nájezdy , aby okrádal a ukradl obyvatelstvo do otroctví . Během těchto let byl pravý břeh Volhy nazýván „ krymským “ jménem hlavního nebezpečí ^[25] .

Se všemi možnými nebezpečími ze strany jiných národů město přežilo první porážku během občanské války v době potíží . Caricyn byl mezi městy, která poznala moc Falešného Petra , který shromáždil armádu k pochodu na Moskvu na pomoc svému „synovci“ – Falešnému Dmitriji II . 24. října (podle juliánského kalendáře) (3. listopadu 1607) vojvoda Fjodor Šeremetěv , vyslaný carem Vasilijem Shuiskym , vzal město útokem:

„ Tsaritsynské město a vězení byly dobyty a suverénní zrádci caricynského lidu a jejich manželky a děti byli bití a chyceni, zatímco jiní utíkali do stepi... jako zrádci běželi do stepi a já, váš nevolník, jsem jel za nimi. k řece do Olšanky od města sedm mil a bojovali s nimi“ ^[26] .

Caricyn z první poloviny 17. století

O přechodu Volhy guvernér nepíše a je to pravděpodobně první zmínka o městě již na pobřeží Volhy. Šeremetěv zůstal ve městě až do října 1608 a vedl svůj oddíl do Nižního Novgorodu , aby pomohl poraženým carským jednotkám. Když odešel, spálil Caricyn a Saratov, který byl na cestě. Po skončení Času potíží musel guvernér Misyura Solovtsov přestavět Caricyn (1615) i Saratov (1616) ^[27] .

V 60. letech 17. století okolnosti přivedly Stepana Razina do Caricyn třikrát a přesto to pro město skončilo tragédií. Kodex rady z roku 1649, který nakonec zotročil rolníky , a rusko-polská válka v letech 1654-1667 naplnily oblast Dolního Volhy a Donu uprchlými rolníky a dezertéry ^[28] . Shromáždění těch, kteří si přejí loupež pod vedením Razina podél Azovského a Černého moře, se konalo ve městě Panshino na Donu (nyní vesnice Panshino , okres Gorodishchensky) v zimě roku 1667, ale tehdejší turecká pevnost zablokovala jeho cesta k ústí Donu Azov ^[29] . Razin změnil směr nájezdu a táhl pluh po laně k Volze a v březnu 1667 vyplenil karavanu lodí poblíž dnešní vesnice Karavainka , okres Dubovský , čímž se otevřeně dostal do konfliktu s královskými úřady. Navzdory tomu carský guvernér Andrej Unknovskij v květnu 1667 dal Razinovi měchy a další vybavení a nechal flotilu zlodějů sjet po Volze bez dělostřelecké palby, pravděpodobně se neodvážil bojovat v případě neúspěchu s tak impozantní silou. Tak začala extrémně úspěšná „kampaň za zipuny“ v letech 1668-1669 pro kozáky, když dobyli město Yaitsky , porazili perskou flotilu v bitvě u ostrova Prase, Derbent , Baku , Rasht byly vypleněny ; podle událostí této kampaně byla složena píseň „ Protože ostrov na tyči “. Výměnou za kapitulaci těžkého dělostřelectva, sliby zastavit loupež ruských měst a rozpustit kozáckou armádu, směl Razin proplout přes Astrachaň a Caricyn, kde se zastavil v květnu 1669. A tentokrát nedošlo ke krveprolití: Razin propustil vězně z vězení a zbil Unknovského za

vysoké náklady v královské krčmě (existoval státní monopol na prodej alkoholu) [30]. Poté, co ataman odtáhl loď podél portáže zpět na Don, porušil svůj slib a nerozpustil kozáky, a poté, co zimu roku 1670 strávil nábořem nových vojáků, vyvolal povstání proti královské moci, ve kterém se stal Caricyn prvním. cílová. 13. (13. dubna podle juliánského kalendáře) dubna (23) 1670 bylo město vzato do krátkého obležení, které skončilo vnitřní vzpourou mezi pevnostními lučištníky, kteří sami otevřeli brány. Nový caricynský vojvoda Timofey Turgenyev a lukostřelci, kteří nezměnili svou přísahu, byli popraveni a oddíl lučištníků vyslaných na pomoc Caricynovi pod velením Ivana Lopatina byl poražen poblíž Money Island [30]. V létě roku 1670 Razin dobyl všechna povolžská pevnostní města a přiblížil se k pozemní hranici Ruska na Volze -Simbirská linie, kde byl poražen knížetem Jurijem Barjatinským. Štěstí se k atamanovi nevrátilo; zanechal své kozáky odplatě a uprchl na Don, kde ho zajal ataman Kornila Jakovlev a „domácí“ donští kozáci věrní carovi. Razin byl vydán do Moskvy, kde byl 6. (6. června podle juliánského kalendáře) června (16) 1671 popraven. Caricyn nechal bez boje Razinův spojenec Fjodor Šeludžak v srpnu 1671, kdy se poražení rebelové shromáždili u své poslední pevnosti Astrachaň, kde byli na podzim 1671 poraženi.

V další rolnické válce v letech 1707-1708 se Caricyn také ocitl v epicentru událostí. Od vlády Petra I. se v zemi začaly realizovat titánské úkoly: přístup k Černému moři (tažení Azov) a Baltskému moři (Severní válka), přesun hlavního města do Petrohradu a mnoho dalších reforem [31]. Cenou těchto snah byl rostoucí daňový a náborový útlak proti rolníkům, kteří je přinutili uprchnout k Donu a Dolní Volze, kteří neznali nevolnictví. Zde nebyla správná správa zcela utvořena a byla královskou pevností obklopenou kozáckými vesnicemi s místní samosprávou, které byly spojeny nějakými zájmy s Moskvou, ale nebyly jí přímo podřízeny. Proto byla ultimáta Petra I. kozáckým náčelníkům o vydání uprchlých rolníků a zákazu těžby soli, která porušovala státní monopol, vnímána jako porušení dávných zvyklostí. Car posílá prince Jurije Dolgorukova shromáždit uprchlé rolníky, ale 9. října (juliánský kalendář 9. října) 1707 kozáci zničí princův oddíl u vesnice Šulgingka. V čele rebelů se stává silný vůdce -Kondraty Bulavin, poráží atamana Maksimova, věrného carské vládě, v květnu 1708 u Čerkassku a sám se stává atamanem donské armády. Nový ataman si klade za úkol pobouřit celý kozácký jih a posílá atamany Dranoye, Nahého, Bespalyho do Slobody Ukrajiny, atamany Nekrasova, Chochlacha, Pavlova k Volze a on sám se s hlavní skupinou vzbouřených kozáků snaží zajmout Azov. Ale po neúspěšném útoku na Azov kozáci zradí a zabijí svého atamana 7. (7 июня по юлианскому календарю) června 1708 a 30 000člennou armádu Vasilije Dolgorukova (7. června podle juliánského kalendáře) zlomí většinu kozáků 30. června v Toru. Nejúspěšnější je povolžská rebelská skupina: 13. (13. května podle juliánského kalendáře) května (24) 1708 dobytí útokem Dmitrievsk a 7. června Caricyn popraví velitele obrany, guvernéra Turčenina. Astrakhanský guvernér Apraksin o tom píše:

„... zloději, kteří si vzali k sobě z lodí, které nepustili do Astrachaně, spoustu pracujících lidí, dnem i nocí káceli zemi Caricynovi a zasypávali příkop a po zametání palivového dříví a všeho druhu dehtovaným dřevem a březovou kůrou, zapálili to a velkou silou zaútočili a dobyli to obležené město tím ohněm a zabili Athanasia Turchenina, trpícího velkou zlobou, usekli mu hlavu a s ním úředník a střelec a dva lučištníci a další, kteří byli v obležení, důstojníci a vojáci vyslaní od nás a carevny, rozebráni na strážce, a když sebrali pistoli a šaty, hodně nadávali, ve svých kruzích zlodějí odešli na svobodu. Podle něj, suverénní, z ničemného hněvu těch zlodějí letos 20. července mé pluky vyslané s pomocí Boží a vašimi nejmilosrdnějšími suverénními modlitbami dobyly město Caricyn a ti darebáci zlodějských kozáků překonali mnoho čísel, a vzal je živé. A nařídil přivést šlechtitele lesů do Astrachaně a zbytek všech kozáků a dalších, kteří byli s nimi, a Kamyšenských, kteří jim přišli na pomoc poblíž Caricyn, nařídil je pověsit na Caricyn a podél řeky. Don road - budou vnímat hodné pomsty zlé potomstvo; a obyvatelé Kamyšensky nařídili odvézt všechny, kromě většiny starších lidí a žen a malých dětí: oni sami zmizí ..“ [32].

Po smrti Bulavina jsou rebelové rozděleni, Nekrasov odjíždí na Don, Pavlovova skupina zůstává v Caricyn, ale 2. srpna je vyražena carským oddílem, který přišel z Astrachaně. Ignat Nekrasov určil sběr rozbitých částí rebelů poblíž své malé vlasti - vesnice Golubinskaya, ale blížící se carská vojska ji porazila v poslední bitvě 8. srpna. Nekrasovici odcházejí do tehdejšího tureckého Kubáně, zbylí rebelové jsou bez lítosti popraveni a podél cest umísťují šibenice.

Volgodonská oblast byla oslabena Bulavinským povstáním, následnými represemi a přesunem ruských jednotek do Švédska k boji v severní válce. Toho využil seraskir krymského chanátu Bakhti Geraj, který v srpnu 1717 zorganizoval Kubánský pogrom. Kromě Krymských Tatarů, Nogajců, Čerkesů a Kozáků, kteří odešli pod vedením Nekrasova, se k nájezdu připojili, hlavním cílem bylo zajmout otroky a prodat je na trzích s otroky Osmanské říše. Loupežnická taktika spočívala v rychlé blokádě ruských pevností, zatímco

další část lupičů pronikla do vesnic a zajala mladé lidi, kteří vydrželi túru na Krym a nechali za sebou staré lidi a děti. V srpnu 1717 byly tímto nájezdem zasaženy pevnosti a vesnice podél oblouku Penza-Saratov-Tsaritsyn, podle různých zdrojů bylo 15 až 30 tisíc lidí zahrnuto do otroctví. Tsaritsyn byl také zablokován a obyvatelé, kteří byli mimo městské hradby, byli zabiti nebo odvedeni do otroctví. Několik tisíc zajatců bylo zajato a útočili na tatarské oddíly zpomalené kořistí. K úspěchu nájezdu přispěli Nekrasovští kozáci, rodáci z volgodonského průlivu, kteří působili jako průvodci Tatarů. Poté, co odešli do Kubanu, vytvořili vlastní náboženskou komunitu založenou na starých věřících a jeho morální kodex – „Závěti Ignata“. Považovali Petra I. za Antikrista, zbytek ortodoxních Nikonianů byli zrádci „starověké zbožnosti“ a jednali s nimi bez soucitu.

Aby se zabránilo loupežným nájezdům, v roce 1718 začala stavba carské strážní linie a donští kozáci byli posíleni dragounskými pluky. V dalším desetiletí po potlačení Bulavinova povstání carská vláda konečně podrobila kozáky, volba náčelníka v kozáckém kruhu byla zrušena a nyní byl náčelník jmenován vládou. Od roku 1721 byly kozácké pluky součástí Vojenského kolegia (obdoba moderního ministerstva obrany) [33]. Od letošního roku začala proměna kozáků z odpůrců samovlády v její věrnou baštu, většina kozáků bude nyní věrně sloužit královské rodině až do potlačení dynastie při popravě královské rodiny v roce 1918. V roce 1734 byla založena povolžská kozácká armáda pod úplnou kontrolou ústřední vlády (a nikoli spontánně, jako dříve).

Poslední událostí éry válek a povstání v Povolží byla rolnická válka v letech 1773-1775. Povstání vzniklo mezi jaïskými kozáky kvůli posílení královské moci mezi dříve svobodnými kozáky a za dva roky dobylo Ural a Povolží. Důvodem války bylo zesílení poddanského útlaku, dokonce i poslední zákonné právo poddaných stěžovat si na svého pána bylo zrušeno manifestem Kateřiny II. z 22. srpna (podle juliánského kalendáře) (2. září 1767). Rolník mohl trpět jakoukoli panskou svévolí, počínaje rozmary a konče šikanou lidí s duševním onemocněním (například Saltychikha). Snadno proto uvěřili v laskavého, „skutečného“ krále a tuto víru často používali podvodníci, kteří se vydávali za královské osoby. Nejúspěšnějším byl Emeljan Pugačev, který se od jara 1773 vydával za Petra III. a oznamoval svůj „dekret“ o propuštění rolníků. Začaly k němu přiléhat četné oddíly kozáků, uprchlých rolníků, Volžských Tatarů a Baškirů. Tato armáda, která se rychle zformovala v říjnu 1773, zahájila obléhání Orenburgu, které trvalo až do března 1774 a bylo odstraněno blížící se armádou generála Golitsyna. Dlouhé a neúspěšné obléhání je považováno za Pugačevovu chybu, místo aby rozšířil zónu povstání, stáhl hlavní síly k jednomu bodu a prohrál strategická iniciativa [34]. Od jara 1774 byl nucen stáhnout své oddíly po Volze od carské armády, která ho pronásledovala pod vedením Suvorova, ale pro povolžská města vypadal jako postupující vítěz. Města se po rychlém útoku a často bez boje vzdala a setkala se s Pugačevem se zvoněním (jak to mělo být u královské osoby). Jediným městem, které se podvodníkovi nevzdalo, byl Caricyn, který svou odvahou a organizačními schopnostmi bránil velitele Tsypljateva. Shromáždil ve městě všechny vojáky a kozáky, kteří nezměnili svou přísahu a ustoupili z měst zajatých Pugačevem, podařilo se mu shromáždít asi 6 tisíc bojovníků se 73 děly. Dělostřelectvo bylo rozděleno na pozemní část na hradbách pevnosti a na plovoucí volžské baterie. 21. srpna (podle juliánského kalendáře) (1. září 1774) začal útok Pugačevitů na Tsaritsyn, strany vstoupily do bojového kontaktu v oblasti moderní Spartanovky, caricynský oddíl se stáhl do pevnosti. Pugačev, inspirován prvním úspěchem, přivedl vojáky podél pobřeží Volhy blízko k hradbám pevnosti a umístil dělostřelectvo na Sibiř-Gora (kopec poblíž stanice Volgograd-1, začátek Něvské ulice od nadjezdu přes železniční koleje) nebezpečně blízko k caricynským dělům. Započatý dělostřelecký souboj skončil úplnou porážkou Pugačevových pozic, poté plovoucí baterie zasáhly hlavní část rebelů z Volhy a také je donutily k ústupu [35]. Caricyn nebylo možné vzít „na tah“ a na dlouhé obléhání nezbýval čas (Suvorov ho pronásledoval), Pugačov se stáhl do Černého Jaru, kde byl 25. srpna poražen v bitvě u Solenikova gangu. S malým oddělením svého nejužšího kruhu uprchl do akhtubských stepí, kde se ukázalo, že byl jimi vydán výměnou za odpuštění carské vládě 15. září, popraven 10. (10. ledna podle juliánského kalendáře) ledna (21) 1775 v Moskvě. Statečný velitel Tsypletev dostal generálskou hodnost a panství poblíž Tsaritsyna, který pojmenoval Alekseevka (na počest zesnulého syna Alexeje) - nyní vesnice Gorky.

Až do 50. let 18. století byla Volgodonská oblast nárazníkovou zónou mezi poklidnými provinciemi Ruské říše severně od Voroněže a nomády a chanáty z kavkazské a středoasijské oblasti. Během tohoto období zůstal Caricyn pohraniční osadou s vojenskými administrativními funkcemi: zásobovací sklady pro vodní cestu, karanténa nemocných z proplovajících lodí, malý obchod. Hlavní populaci tvořila armáda – do 400 lidí a malý počet civilistů. V roce 1645 píše vojvoda Unknovsky o svých podřízených: „celkem je dvě stě pěších lučištníků, ze dvou set lidí v panovnických záležitostech na dvoře hrnků a zvyky v hlavách a v polibcích a v polibcích. velitelská chata a soudní vykonavatelé, a na obilném dvoře a u pluku všelijaké panovnické obilí a jiné zásoby v líbačkách a hlídačích padesát lidí. ^[36] V roce 1664 se ve městě objevila první kamenná stavba - kostel Jana Křtitele a o několik desetiletí později následující: kostel Nanebevzetí Panny Marie v roce 1718 a kostel Nejsvětější Trojice v roce 1720 ^[37]. Reformy evropského typu, které začaly Petrem I., výrazně posílily zemi, z hlediska organizace armády, průmyslu a státní struktury Ruské impérium výrazně předčilo své východní sousedy a od 50. let 18. století začala ruská expanze na Krymu., Kavkaz a střední Asie. Caricyn zůstal vzaduz těchto konfliktů byli bývalí odpůrci vyhnáni (nogai) nebo nuceni k pokojnému životu za ruských politických podmínek (Kalmykové, Volžští Tataři, Baškirové), nebo byli zadrženi na hranicích výrazně jižně od Caricyn (Krymský chanát, kavkazské národy), proto se z pevnosti začalo měnit v malé poklidné městečko.

Vznik průmyslového centra regionu (1775-1920)

Rozvoj pohraničních území Ruské říše spočíval v taktice vytlačování kočovných národů na jih a východ, oplocení území řetězem pevností spojených v obraně linii a osídlení hraničního pásma kozáky. Chráněný prostor byl uznán za bezpečný a byl ovládnut mírumilovnými osadníky, byla vytvořena nová linie na jih a byly do něj přeneseny vojenské posádky a kozáci. Za podmíněně novou etapu vývoje Caricyn lze považovat rok 1775, kdy byla zlikvidována carská strážní linie a povolžská kozácká armáda a funkci jižní hranice Ruska převzala opevněná linie Azov-Mozdok. Území volgodonského průlivu přestalo být cílem loupežnických nájezdů a v roce 1780 organizovalo Caricynský kraj, již žije poklidným rolnickým způsobem života. Město se začalo rozrůstat o předměstí a v roce 1820 byl schválen nový plán rozvoje města, který již nepotřeboval pevnostní zeď a valy ^[38].

Od tohoto období začalo aktivní osídlení přilehlého území rolnickými migranty z centrálních provincií, kteří založili nejstarší vesnice, které jsou nyní součástí města: Otrada, Elshanka, Beketovka, Mechetnaya (na místě moderní Spartanovka). Kromě ruských poddaných se na pozvání Kateřiny Veliké usadili němečtí herrnhutři, kteří s sebou přinesli nové technologie a nový společenský způsob života. První škola, lékárna, kavárna, první výsadba brambor, hořčice a tabáku v oblasti Caricyn se konala v kolonii Sarepta-on-Volga ^[39]. První závod budoucího Volgogradu byl otevřen v roce 1812 ^[40] závod na zpracování hořčice, mlýn na hořčici a olej Sarepta, který je stále v provozu. Až do poloviny 18. století se potravinářský průmysl rozvíjel především v Caricyn, k čemuž přispěla blízkost solných dolů v Eltonu, zdroje ryb na Volze a Kaspickém moři a pěstování melounů. Pro celé Rusko dodávali obchodníci sůl, hořčici ^[40], nardek ^[41], solené a sušené ryby. Země volgodonského meziříčí zůstávala zónou rizikového zemědělství s častými suchy, mrazy a invazemi sarančat, proto se mezi obyvateli Caricyn a jeho okolí rozvinuly „venkovní řemesla“ (v moderní terminologii způsob práce na směny), najímali si je nákladníci, chumaky, bastardi (od slova táhnout) ^[42] až táhnout lodě z Volhy na Don.

Spuštění železnice Volha-Don v roce 1862 s přístupem na Don u Kalachu poskytlo Caricynovi obrovskou výhodu v soutěži o překládku rostoucí nákladní dopravy podél přechodu Volgodonsk. Silnice vstoupila do města z jihu podél řeky Elshanka s odbočkou poblíž břehu Volhy do stanice Volžskaja - současné hráze nábřeží nákladního přístavu Volgograd v okrese Vorošilovskij, kde byla vytvořena první železniční stanice ve městě ^[43].

Úspěch jako regionální dopravní uzel v roce 1868 upevnila železnice Gryaz-Tsaritsyno, která spojovala město přes stanici Gryazi s Baltským (Rigo-Orlovskaja železnice) a Moskvou (Rjazaň-Uralskaja) směry. Vstoupila do Caricyn ze severu a poté, co obešla Mamayev Kurgan podél začátku Saratovské poštovní cesty (nyní Lenin Avenue), se přiblížila k

Tržišť. Konets 19.-začátek 20. století.

současnému území stanice Volgograd-1 . Pro propojení tratí Volha-Don a Gryaz-Tsaritsynskaya byla postavena propojka ze stanice Volzhskaya do Mamaev Kurgan podél Volhy podél území moderního centrálního nábřeží . Pro zvýšený proud cestujících byla postavena monumentální budova caricynského nádraží, která se stala dominantou caricynského a předválečného Stalingradu (smrt této budovy je zachycena na fotografii ^[44] , která se stala symbolem tragédie ze Stalingradu). V roce 1899 byla pro přístup k Černému a Kaspickému moři dokončena stavba odbočky ze stanice Tikhoretskaya na Vladikavkazské železnici do stanice Tikhoretsky (nyní stanice Volgograd-2) v Caricyn. Obě stanice byly propojeny propojkou přes viadukt v nivě řeky Carice (zasypán v roce 1960) ^[45] . První trasa byla položena z centra města a Tsaritsynského nádraží do Tikhoretského městská tramvaj v roce 1913. V roce 1900 byla trať Volgodonské železnice prodloužena do stanice Likhaya jižní dráhy, čímž se otevřel směr Rostov-Doněck. Caricyn vyhrál soutěž ve Volgodonské oblasti, kam lze na nejkratší vzdálenost dodávat kaspickou ropu , doněcké uhlí a uralský kov . Říční komunikace podél Volhy v tomto období také prochází průmyslovou revolucí : archaické gangy nákladních lodí , belyany a kůry jsou nahrazeny kolovými parníky velkých lodních společností: Kavkaz a Merkur , Po řece začalo procházet letadlo „ Podél Volhy “ a v roce 1878 první ropný tanker na světě „ Zoroaster “.

Po zrušení nevolnictví v roce 1861 začal městský průmysl rychle růst, což bylo usnadněno vhodnými dopravními faktory - Volha a rozvinutá železniční síť a území - plochá step bez cizích budov. To umožnilo okamžitě vybudovat obrovské průmyslové komplexy s vlastní infrastrukturou a dělnickými osadami. V roce 1880 byla na místě moderního parku TsPKiO zahájena výstavba Nobelova města , díky němuž se Caricyn stal ropným uzlem - zde se kaspická ropa přelávala z říčních tankerů do železničních cisteren pro přepravu do evropské části země. Blízkost ropy dala podnět k rozvoji rafinace ropy – petroleje a produkce ropy .

Francouzská akciová společnost "Ural-Volga Metallurgical Company" v roce 1897 postavila hutní závod Caricyno , později pronajata akciové společnosti DUMO .

Za asistence anglické firmy Vickers byla vybudována továrna na zbraně Caricyno , jejíž specializace zůstala zachována i po 100 letech - námořní a polní dělostřelectvo velkých ráží.

Do roku 1913 okres Caricyn co do počtu obyvatel - více než 130 000 ^[46] předběhl mnoho provinčních měst. Bylo to období explozivního růstu výstavby obytných, průmyslových, veřejných a zábavních budov, nemocnic, škol, hotelů. Rychle se rozvíjela i infrastruktura: elektrická síť (1880, Nobelovo město) ^[47] , telefon (1885, Nobelovo město) ^[47] , zásobování vodou (1890) ^[48] , kino (1907), městská tramvaj (1913), mosty a kongresy prostřednictvím královny.

V 10. letech 20. století se díky úsilí kněze Iliodora stal Caricyn neoficiálním ruským hlavním městem ortodoxně-monarchistického extremismu - Černé stovky ^[49] . Mezi měšťany si získal velký vliv díky svému talentu řečníka , kazatele a rektora jím z darů postaveného kláštera Svatého Duchá . Téma Iliodorových projevů bylo pro prostý lid snadné a srozumitelné – „Dobrého krále zrazují špatní úředníci, novináři, Židé a inteligence“, jeho kázání shromáždila mnohatisícové publikum a kromě královské rodiny nešetřil žádnou autoritou. Postupně se dostal do konfliktu se všemi místními i centrálními úřady (poslední kapkou bylo veřejné zbití policisty a dalších občanů 10. (10. srpna podle juliánského kalendáře) srpna 1909 davem Iliodorovců [50 ¹]): s guvernérem Tatiševem , synodou a Stolypinem . Podařilo se

Železniční viadukt přes Tsaritsa (postaven v roce 1898). Nyní je na tomto místě hliněné nábřeží mezi ulicemi Simbirskaaya a Glubokoovrazhnaya

Vlakové nádraží. Začátek XX století.

Katedrála Alexandra Něvského. 1915-1917.

mu získat audienci u Mikuláše II., pravděpodobně prostřednictvím svého přítele (do roku 1912, poté - nejhoršího nepřítele) Grigorije Rasputina , načež mu car odpustil a zakázal jeho zadržení policií. V následujícím desetiletí jeho vliv slábl a v roce 1922 uprchl do Norska .

Před samotnou revolucí v roce 1917 byl téměř dokončen grandiózní chrám - katedrála Alexandra Něvského , vysvěcená v roce 1918 (zbořena v roce 1932, katedrála byla obnovena v roce 2021).

Populační a bytový růst byl přerušen vypuknutím první světové války a otrěsy, které následovaly. Začátek války byl v Caricyn poznamenán hromadnou vzpourou mobilizovaných vojáků a jejich manželek (až 5000 účastníků) kvůli odmítnutí úřadů vyplácet rodinám mobilizovaných dávek, na jejichž potlačení musela vojska být zavolán. Při střetech v ulicích města zahynulo 19 lidí a 25 bylo zraněno. Poté se během válečných let rozvinul vojenský průmysl, ve městě byla umístěna velká posádka (15 000 - 20 000 lidí), do Caricyn dorazily desítky tisíc evakuovaných. Výsledné přelidnění populace vedlo v letech 1915 a 1916 k epidemiím tyfu . Přes 1000 rakousko-uherských váleční zajatci. Neustálé zvyšování vysokých nákladů na výrobky a potřebné spotřební zboží s neochotou majitelů průmyslových podniků zvyšovat mzdy způsobily v roce 1916 prudký nárůst stávkového hnutí. Kvůli zhoršení socioekonomické krize byla únorová revoluce uvítána obyvatelstvem Tsaritsyn s nadšením ^[51] .

V roce 1917, po Říjnové revoluci , byla postupně rozbita jednota země a moc v lokalitách převzaly nejorganizovanější a nejzbrojenější skupiny se silnými vůdci. V Tsaritsyn, bolševici Yerman a Minin jednali jako takový , proklamovat sovětskou moc 27. října (podle juliánského kalendáře) (9. listopadu) , 1917 . Vzhledem k přítomnosti velkého průmyslu ve městě existovaly významné masy proletariátu , které sympatizovaly s bolševiky, což přispělo k rychlému ustavení nové vlády. Caricyn se brzy stal „rudou“ základnou v jižním Rusku.

Z území oblasti Donské armády se velitel donské armády generál Krasnov třikrát neúspěšně pokusil dobýt Caricyn: červenec-září 1918, září 1918 - leden 1919, únor 1919. Důležitou roli v obraně rudého carevna sehrál velitel severokavkazského vojenského okruhu Josif Stalin , právě události tohoto období jsou v sovětské historiografii označovány jako „obrana rudého caricyna “. 4. pokus bělochů o dobytí města byl úspěšný, tentokrát útok na město přišel z jižního kavkazského směru - město dobyla kavkazská armáda generála Wrangelav květnu 1919 však musel ustoupit v prosinci 1919 za současného útoku Rudé armády ze západu (37. divize Dybenko) i z východu (50. divize Kovtukha), 3. ledna 1920 bylo město definitivně vzaly jednotky Rudé armády . Boje v okolí a na městských hranicích Tsaritsynu způsobily obrovské škody městské ekonomice a obyvatelům, terorem na obou stranách zahynulo velké množství mobilizovaných a civilistů. Zvětšení památky padlých ale patřilo vítězům v občanské válce – 8. února 1920 byli mrtví rudoarmějci pohřbeni do hromadného hrobu na Alexandrově náměstí ve městě, samotné náměstí bylo přejmenováno na náměstí sv. padlí bojovníci .

V letech 1921 a 1922 obilí trpělo suchem a do města přišel hladomor . Stalo se tak již dříve , ale tentokrát byly následky umocněny násilným zabavením obilí pro potřeby válečnické Rudé armády a zavedením politiky válečného komunismu . Tato opatření byla zaváděna bez jakéhokoli slitování a zdravého rozumu, pod hrozbou exekuce byla od velkých rolnických rodin odebrána poslední, včetně osiva. Výsledkem byl hladomor v Povolží v letech 1921-1922, kdy několik milionů lidí zemřelo na podvýživu a související nemoci. Když si sovětská vláda uvědomila důsledky, nemohla hladovějícím plně pomoci, protože zlaté rezervy Ruské říše bylo ztraceno, dopravní tepny byly roztrhány pokračující občanskou válkou, kvůli odmítnutí SSSR uznat královské dluhy, bylo nemožné získat mezinárodní půjčky, nebyly zásoby potravin. V provincii Caricyn většina obyvatel hladověla, zoufalí lidé začali útočit na vlaky a lodě, prchat do oblastí, kde je jídlo: kaspické rybolovné oblasti, střední Rusko , Kavkaz ^[52] . Obrovskou pomoc při záchraně Tsaritsyna před hladem poskytly zahraniční charitativní organizace: Americká pomocná správa , Mezinárodní pracovní výbor, italská a švýcarská mise Červeného kříže .. V dubnu 1922, na vrcholu hladomoru, rozmístili v Caricyn a provincii 853 jídelen, kde dostávalo teplá jídla nebo suché přídělky 668 900 lidí - asi polovina veškeré populace ^[53] . Zahraniční pomoc byla omezena v roce 1923, kdy skončila občanská válka, byla sklizena dobrá úroda obilí a začalo se obnovovat pravidelné dopravní spojení.

Meziválečné období (1922-1941)

I během bitev v roce 1919 sovětské úřady vzaly v úvahu, že co do počtu obyvatel a průmyslu, město již dávno přerostlo rozsah župy, a letos vznikla provincie Caricyn . Na konci občanské války se mírový život začal zlepšovat, přebytečné oceňování a prvky válečného komunismu byly zrušeny a ekonomické vztahy začaly určovat NEP . Zemědělství a průmysl aktivně ožívaly, město obnovilo tempo růstu populace. V prvních mírových letech byly obnoveny caricynské podniky: Barikády (bývalá továrna na zbraně Caricyn), Rudý říjen (bývalé DUMO), chemická továrna Lazur (bývalé Nobelovo město) a další. Během hromadné kampaně za přejmenování osad se zbavte toponyma ze všeho, co souviselo s monarchií a náboženstvím, na počest uznání Stalinových zásluh při obraně města byl 10. dubna 1925 Caricyn přejmenován na Stalingrad, řeka Carica byla přejmenována na Pionerku.

V rámci industrializace země ve Stalingradu byla v krátké době postavena státní okresní elektrárna (1929), traktorová továrna Stalingrad (1930), loděnice (1931) a železářství (1932) ^[54] . Již existující továrny byly zahrnuty do seskupení tahačů a tanků Stalingrad: Krasnyj Oktabr vařil konstrukční, pancéřové a zbrojní oceli , Barikády vyráběly nástroje, závod Metizny - velké díly, Traktorový závod montoval traktory a tanky, elektřinu zajišťovala Státní okresní moc Stalingrad Rostlina. Stalingradský traktorový institut (1930) a četné FZU byly vytvořeny pro školení inženýrů a dělníků.. Další 2 podobné uskupení byly nasazeny na základě Čeljabinských traktorových a Charkovských traktorových závodů. Od Traktorového závodu na severu po Loděnice na jihu Stalingradu byly rozšířeny železniční tratě a vybudovány sociální tábory pro dělníky. Traktorovnu navrhl americký architekt Albert Kahn , továrnu zahájili američtí specialisté ^[55] , prvním traktorem továrny byl STZ-1 (licenční kopie amerického traktoru Mc Cormic Deering 10/20) ^[56] , první tank byl T-26 (licenční anglický tank Vickers Mk E) ^[57] . V první polovině třicátých let uvedli stalingradští inženýři do výroby „kompletně“ domácí modely: tahač STZ-5-NATI (1935) a tank T-34 (1940) , legenda sovětského stavění tanků .

V dílně Stalingradského traktorového závodu, 1930

V předválečném období zasáhl město a celou oblast Dolního Povolží hladomor v letech 1932-1933 . Během Velkého teroru v roce 1937 navíc výrazně utrpělo vedení města: Ptuha (1934-1935, zastřelen 1938), Semjonov (1936-1937, zastřelen 1937), Vareikis (1935-1936, zastřelen 1938) , Smorodin (účinkující 1937-1938, zastřelen 1938).

Zároveň v tomto období došlo k obrovským zlepšením v klíčových oblastech života města. Během deseti let byla zavedena všeobecná školní docházka , negramotnost mezi dětmi byla odstraněna a negramotnost mezi dospělými byla výrazně snížena. V předválečném období bylo otevřeno více než 200 vzdělávacích institucí od škol po univerzity, které jsou dnes základnou pro město: Traktorový (strojný) ústav (1930), Průmyslový pedagogický ústav (1931), Léčebný ústav (1935), která byla vyplacena v roce 1940 ^[58] . Soukromé praxe jednotlivých lékařů carského období vystřídalo masové pokrytí obyvatelstva v továrních a okresních klinikách a nemocnicích. Elektřina, vodovod, kanalizace, veřejná doprava, rozhlas a telefonní spojení masivně vstoupily do života občanů.

1942-1943 let. Bitva o Stalingrad

Hlavní článek: Bitva o Stalingrad

Jak se blížila frontová linie, rozvinula se hrozba pro železniční tratě Povolží, v souvislosti s níž se velitelství Nejvyššího vrchního velení rozhodlo vytvořit Volžskou Rokadu . Pro jeho stavbu byly z prvního úseku BAM postaveného před válkou odstraněny železniční tratě , bylo mobilizováno místní obyvatelstvo, přitahováni zajatci a váleční zajatci ^[59] a silnice byla postavena v rekordním čase. Jižní úsek železnice (Stalingrad - Horní Baskunčak pro spojení s tratí Astrachaň - Urbakh) o délce asi 250 km byl postaven v září - prosinci 1941 ^[60] , severní úsek Ilovlya - Saratov -Svijažsk o délce 992 km v březnu - říjnu 1942 ^[61] .

Během zimy 1941 se sovětským jednotkám podařilo stabilizovat frontovou linii, v bitvě o Moskvu zatlačit Wehrmacht z hlavního města a přerušit tak sérii jeho vojenských vítězství poprvé od roku 1938 (rakouský anšlus). Jarní tažení je navrženo tak, aby na tento úspěch navazovalo, ale úspěšná ofenzíva Rudé armády v květnu 1942 proti Charkovu se ukázala být pro sovětská vojska charkovskou katastrofou , v jejímž důsledku byla významná část sovětské jižní fronty zničena, obklíčen a prakticky zničen, Rostov na Donu byl ztracen . Z mezery, která vznikla po smrti jižní fronty v sovětské obraně od Voroněže po Rostov v květnu, Wehrmacht zasáhla v různých směrech: Skupina armád "A" na Severním Kavkaze , 6. armáda ve směru na Stalingrad. V létě 1942 přijal lidový komisař obrany SSSR I.V. Stalin rozkaz č. 227 - "Ani krok zpět . "

Průzkumná skupina 39. gardové střelecké divize odjíždí na bojovou misi. Rostlina "Červený říjen"

Do konce července sovětská 62. a 64. armáda po těžkých bojích ustoupila za Don , podél kterého procházela frontová linie, 70 kilometrů zbývalo v přímé linii do Stalingradu. První pokus o dobytí Stalingradu provedla Gotha 4. tanková armáda . 1. srpna poté, co překročil Don u vesnice Tsimlyanskaya a pohyboval se po 300kilometrové zatačce jižně od města, čímž obešel hlavní síly obránců, 4. srpna skončil 30 km od jižního okraje Stalingradu, poblíž stanice Abganerovo . Zde došlo k čelní bitvě s tankisty 13. tankového sboru Tanaschishin , převedena ze zálohy a v těchto hodinách se sotva stihla vyložit na další stanici. Za další 2 týdny se Němci pokusí prorazit ke Stalingradu, strany si vzájemně zničí techniku a vykrvácí, ale přesto tento sektor obrany obstojí. Po změně směru hlavního útoku se Wehrmacht znovu pokusil prorazit do města, nyní v přímé linii - 14. tankový sbor Wehrmachtu překročil Don u Vertyachey 22. srpna a prorazil 70 kilometrů koridoru přes bránící se sovětské jednotky za den a 24. srpna šel k Volze a dobyl předměstí Spartanu. Z tohoto směru kryla Stalingrad 87. pěší divize bombardován německými letouny na pochodu k Donu, když se snažil zlikvidovat německé předmostí u Vertyachey, nestihl se prokopat a nakonec byl poražen německými tanky ^[62] . Tvrdohlavá obrana 10. divize NKVD , kterou tvořily ženy z 1077. protiletadlového pluku , obrněné skupiny tanků opravené u STZ s posádkami zkušebních dělníků, praporů stalingradských lidových milicí, dokázala zabránit severní část města před dobytím „za pohybu“ ^[62] .

Wehrmacht byl ze vzduchu podporován 4. leteckou flotilou , ve které byla v době bitvy soustředěna až třetina všech letounů Luftwaffe na východní frontě a 23. srpna provedla první masivní nálet (asi 2000 bojových letů) na Stalingrad, který proměnil centrální část města a přechody přes Volhu v ruiny ^[63] . Evakuace civilního obyvatelstva nebyla provedena zcela: 23. srpna 1942 zůstalo ve městě nejméně 300 000 obyvatel ^[64] . Možnými důvody zpomalení jsou práce občanů na obranných podnicích města a masivní zapojení všech obyvatel včetně žen a dětí do hloubení zákopů a protitankových příkopů, které město obklopovaly. Byli uvězněni, když byl realizován průlom do města, a konfigurace stávající fronty se stala sovětským pásem městské zástavby podél břehů Volhy o šířce několik kilometrů a přilehlé německé stepi. Luftwaffe začala bombardovat přístavy a potápět jakékoli lodě, aniž by je rozdělila na vojenské a civilní. Jedním z příkladů tohoto tragického osudu byla smrt parníků Josepha Stalina a skladatele Borodina .

24. srpna se 35. gardové střelecké divizi podařilo proříznout německý koridor k Volze u Rossošky (Němci začali zásobovat vzduchem obklíčené, o týden později jimi koridor obnovili) a 29. srpna plukovník Gorochov ' se skupině podařilo zatlačit Němce zpět ze Spartanovky. Poslední srpnový týden se strany přeskupily do nových bojů, sovětská 62. armáda a 64. armáda se organizovaně stáhly z vnějších obrysů (30-50 kilometrů od města) přímo na okraj Stalingradu, Němci přivezli jednotky zaútočit na centrum města. Ve dnech 5. až 7. září se 1. gardová armáda pokusila udeřit ze Stepnoe přes Gorodishchedo sáhnout spojení s 62. armádou a obklíčit severoněmecké uskupení, ale německá obrana vydržela. 13. září udeřil Wehrmacht podél řeky Pionerka a u jejího ústí se znovu vydal k Volze, přičemž mezi sebou rozřezal části 62. a 64. armády a dobyl také Lysaya Gora , která ovládala oblast jižně od centra města. Uvnitř německého průlomu zůstala četná místní ohniska odporu, rozptýlené skupiny sovětských vojáků držely obranu uvnitř budov, které mohly odolat přímým zásahům granátů, jedním z takových příkladů je obrana Stalingradského výtahu . Ve stejnou dobu začala ofenzíva na závod Krasnyj Oktabr ^[65] , pro Němce to dopadlo napůl úspěšně: Mamaev Kurgan byl vzat, ale četné útoky na elektrárnu narazily na sovětskou

obranu. V noci ze 14. na 15. září za účelem nápravy katastrofální situace překročila 13. gardová střelecká divize generála Rodimceva Volhu do Jermanovského okresu , obsadila silné budovy vhodné k obraně, 16. září dobyla zpět Mamajev Kurgan a sestřelila útočný impuls Němců, který je donutil zabřednout do krutých pouličních bojů. 18. září zahájila 12. tanková brigáda úder z Kotlubanu na Stalingrad s cílem obklíčit severní skupinu Němců, ale vymyslela plán, soustředila významné síly protitankového dělostřelectva do čela útoku a téměř všechny postřílela. tanky ^[66] .

Od druhé poloviny září Wehrmacht přivedl nové jednotky z přilehlé stepi a zaútočil na oblast po celé délce města podél Volhy, kromě nejj jižnějšího Krasnoarmejského okresu. Do poloviny října se Němcům podařilo obklíčit a porazit skupinu Andrusenko , která bránila severní obchvat Stalingradu od Gorodishche po Spartanovku, a koncem měsíce dobyt okres Traktorozavodsky. Po celé délce fronty se vedly urputné a husté boje, často v měřítku domu nebo dílny, o vchod, výsadek, byt. Ve Stalingradu začaly obě strany místo obvyklého dělení na pěší čety a roty používat posílené útočné skupiny s minomety a plamenomety ^[67] .

Akce pěšáků v pouličních bitvách byly podporovány četnými dělostřeleckými bateriemi umístěnými mezi Němci v přilehlé stepi, poblíž sovětské armády za Volhou. V polovině listopadu 1942 dobyl Wehrmacht neustálými útoky téměř celý střed a sever Stalingradu, s výjimkou posledních rozptýlených úseků: Spartanovka, Ljudnikovův ostrov , továrny Krasnyj Okfabr a TDN, Obranný uzel Penza (Melnica , Pavlovův dům a sousední domy).

Jako útočící strana musel Wehrmacht vynaložit mnohem více prostředků než bránící se Sovět, zásobovací cesty do Stalingradu byly nataženy, železná cesta nebyla připravena, silnější německé jednotky byly odstraněny z boků a poslány do Stalingradu, byly nahrazeny slabšími německými spojenci - Rumuni a Italové . Sovětská strana poté, co v říjnu 1942 dokončila stavbu Volhy Rokady, dostala příležitost manévrovat na Stalingradské frontě , nashromáždila útočné zálohy a mohla je skrytě převést do Serafimoviče na severu a jezera Tsatsa na jihu Stalingradu. 19. listopadu zahájilo sovětské velení operaci Uran, útočící ze dvou směrů a procházející německým týlem v délce asi 250 km se jihovýchodní a donsá fronta setkaly u Kalachu a dokončily obklíčení německých jednotek. Úkolem operace byl úder ze severu, 300 km od Stalingradu, proti slabým rumunským divizím a odříznutí silných německých od zásobování, rychlé dobytí celého prostoru mezi řekami Chir a Don, který tvořil další vodní překážky Němci. Wehrmacht do poslední chvíle nevěděl o nadcházející ofenzivě. Logistika fungovala hladce na zásobování průlomem tanku, dorazily 3 jezdecké sbory (8. KK , 3. KK a 4. KK), které se v zasněžené zimě ukázaly být mobilnější než pěchota.

Po zdánlivě téměř vyhrané bitvě o vetřelce překvapilo prostředí. Protože nevěřili ve zvýšenou moc a vojenské schopnosti sovětských vojsk, Hitler a OKW představovali současnou situaci jako nehodu, Paulusovi bylo odepřeno opuštění Stalingradu a pokus o průlom. Měla mu pomoci armádní skupina Don pod velením Ericha von Mansteina , která měla podpořit ty, kteří byli obklíčení před deblokádou - letecký most organizovaný Goeringem ^[68] . K tomu museli prolomit sovětskou obranu a udržet své pozice ve Stalingradu a na Kavkaze. Sovětské velení uvažovalo ve větším měřítku: Nejvyšší velitelství koncipovalo operaci Saturn, podle níž došlo k úderu z Donu ve směru k Azovskému moři a obklíčení skupiny Wehrmachtu na Kavkaze. V případě úspěšné realizace operace pro Němce by byly důsledky srovnatelné s porážkou u Stalingradu. K tomu bylo nutné rychle porazit obklíčené ve Stalingradu a dosáhnout Rostova na Donu rychlým úderem 400 kilometrů ^[69] .

V prosinci 1942 začaly strany realizovat své plány – sovětské jednotky začaly zatlačovat Němce ke Stalingradu a v polovině měsíce měl Paulus území Stalingradu a okolí dlouhé 70 kilometrů a široké 30 kilometrů, kde se Wehrmacht kladl zoufalý a rozhodný odpor. Göringovi se nepodařilo efektivně zřídit letecký most, německé dopravní letectvo utrpělo vážné ztráty od protivzdušné obrany a stíhačů sovětské armády. Manstein zahájil ofenzivu 12. prosince podle operace Winter Thunderstorm taktickým trikem – úder byl zasazen nikoli při nejbližším přiblížení (40 km) Němců u řeky Chir, ale ve vzdáleném (120 km) směru od Kotelnikovo ^[70] . První úder mnohonásobné přesile převzal 51. armáda měla za úkol zadržet ofenzivu za každou cenu, dokud se nepřiblíží záloha. 16. prosince byl Manstein na půli cesty ke

Stalingradu, obklíčení Němci slyšeli kanonádu bitvy, osud bitvy „visel na vlásku“. Zoufalá obrana (tyto události jsou uvedeny ve filmu " Horký sníh "), 51. armáda vyhrála 7 dní (12.-19. prosince) potřebných k nasazení nové linie obrany 2. gardy. armády podél řeky Myshkova , kterou Němci po vyčerpání svých útočných záloh již nedokázali překonat a 23. prosince zastavili marné pokusy (40 km zbývalo Paulusovi) [71] .

Sovětská strana nemohla úplně udeřit na Rostov, protože Manstein a Paulus nebyli v týlu poraženi, takže operace Saturn byla zredukována na operaci Malý Saturn . 16. prosince zasáhla 1. gardová a 6. armáda italskou 8. armádu a 3. gardová armáda zasáhla německou skupinu Hollidt na frontě široké asi 300 km od Nové Kalitvy po Surovikino [72] . Italové byli během 3 dnů obklíčení a téměř úplně poraženi, silnější skupina Hollidt dokázala bitvami ustoupit. A opět sovětská ofenzíva Němce naprosto překvapila, příkladem tohoto překvapení může být nálet 24. tankového sboru generála Badanova na letiště u obce Tatsinskaya , když sovětské tanky v panice rozstřílely německé dopravní letouny startující [73] . Wehrmacht začal přebírat jednotky z jižní skupiny Gotha a převádět je na střední směr, zatímco sovětské velení, náhle změnilo směr úderu ze středního na jižní, 24. prosince zasáhlo skupinu Gotha a donutilo ji ustoupit z Stalingrad o 200 km [74] . Tak byl Wehrmacht, uznávaný mistr mobilního boje , sám poražen v důsledku manévrů sovětské vojska. Výsledkem druhé poloviny prosince 1942 byla skutečnost, že sovětská armáda měla v zimních podmínkách převahu, plány na záchranu obklíčené 6. armády se staly nerealizovatelné. Hitler nařídil Kleistovi , aby ustoupil kavkazské skupině Wehrmachtu z Ordžonikidze do Maikopu , aby se vyhnul možnému obklíčení, Paulus dostal rozkaz vydržet co nejdéle, aby zdržel sovětské jednotky u Stalingradu.

Obklíčená 6. polní armáda kontrolovala 170 km dlouhý obrys kolem Stalingradu, uvnitř kterého se nacházela letiště – poslední naděje Wehrmachtu. Jejich zachycení se stalo primárním cílem operace Koltso – 10. ledna Donský front zahájil ofenzívu, útočil na stejné pozice od Donu po Stalingrad, které sám bránil v srpnu 1942. Do 17. ledna Němci ztratili celou stepní zónu kolem Stalingradu, včetně posledního letiště Pitomnik , díky sněhové bouři se rozprášené skupiny poražených německých jednotek stáhly do ruin města. Po přeskupení 25. ledna Donský front zahájil útok na městskou zástavbu úderem od Gumraku do Rudého října, odkud 62. armáda zahájila protiútok. Ke spojení front došlo 26. ledna v hodin Západní svah Mamaev Kurgan. Wehrmacht se dělí na hlavní jižní a severní skupinu, které velel Strecker . Hitler poslal blahopřejný telegram Paulusovi s hodností polního maršála s poznámkou, že v dějinách Německa nebyl zaznamenán případ zajetí německého vojáka tak vysoké hodnosti , který by naznačoval sebevraždu [75] . Paulus si ale zvolil zajetí a 31. ledna podepsal kapitulaci, Steckerova severní skupina se vzdala 2. února. Rudá armáda vyhrála bitvu u Stalingradu.

Toto vítězství bylo zlomovým bodem ve válce. Počtem totálních nenávratných ztrát (zabitých, zemřelých na zranění v nemocnicích , nezvěstných) válčících stran se bitva u Stalingradu stala jednou z nejkrvavějších v historii lidstva. Sověští vojáci - 478 741 (323 856 v obranné fázi bitvy a 154 885 v ofenzivě) [76] , němečtí - asi 300 000 [77] , němečtí spojenci (Italové , Rumuni , Maďaři , Chorvati) - asi 200 77 000 lidí [77] počet mrtvých občanů nelze zjistit ani přibližně, ale jde minimálně o desítky tisíc [64] . Vojenským významem vítězství bylo odstranění hrozby Wehrmachtu, který se zmocnil oblasti Dolního Povolží a Kavkazu, zejména ropy z nalezišť Baku. Politickým významem bylo vystřízlivění německých spojenců a jejich pochopení faktu, že válku nelze vyhrát. Turecko na jaře 1943 odmítlo napadnout SSSR, Japonsko nezahájilo plánované sibiřské tažení , Rumunsko (Mihai I), Itálie (Badoglio), Maďarsko (Kallai) začaly hledat možnosti stažení z války a uzavření samostatné mír s Velkou Británií a USA.

1944-2022 let. poválečné období. Současný stav

Škody způsobené válkou se ukázaly být obrovské: bylo zničeno 41 685 domů (90,5 % předválečného bytového fondu), ve městě zůstalo 32 181 obyvatel z předválečných 450 000 (z toho 30 666 bylo postiženo nejméně Kirovský okres, ve zbytku všech okresů dohromady 1515 obyvatel) [78] . Až 200 000 lidských mrtvol a více než 10 000 koňských mrtvol zůstalo nevyčištěno, všechna těla mohla být pohřbena až do července 1943 [78] . Město bylo plné nevybuchlých

Panorama Volgogradu

granátů a bomb, minová pole zůstala neodstraněna podél bývalých bojových linií, byli ponecháni sapéři, aby město vyčistili jednotky - zneškodnily 328 612 min, 1 169 443 granátů a bomb, jen do července 1945 se stal bezpečný pohyb po městě. Aby se zabránilo epidemiím v rozkladu nepohřbených těl, byla rozmístěna očkovací centra a kliniky, do města byli vysláni lékaři příslušného profilu. Přestože se vyskytly ojedinělé případy infekce tyfem, hromadné epidemie byly potlačeny [78]. Další katastrofou byl poválečný hladomor v roce 1947, kdy bylo ve městě zaznamenáno asi 700 pacientů s dystrofií II. stupně – extrémní stupeň vyčerpání [79].

Centrální okres Volgograd

Zkáza způsobená Stalingradu byla v regionech různorodá: Jermanskij, Dzeržinskij a Traktorozavodskij, po kterých šest měsíců šla přední linie pouličních bitev, byly téměř úplně zničeny. Kirovský okres, který unikl německé okupaci, utrpěl vážné škody od ostřelování a leteckého bombardování. Mezi nejméně postižené patří obec Beketovka, která měla štěstí, že nebyla ve směru hlavních útoků obou stran. Na roky 1943-1945 se stal centrem Stalingradu, sídlí zde všechny městské služby koordinující obnovu města [78].

Obranný průmysl byl obnoven hrdinskou prací v nejkratším možném čase: Traktorový závod začal opravovat zařízení již v roce 1943 a v roce 1944 dal na frontu první smontované tanky a traktory, v létě 1943 závody Krasny Oktyabr a Barrikady začal pracovat. Do roku 1949 přesáhl objem průmyslové výroby předválečnou úroveň [78]. 26. prosince 1943 byla otevřena první obnovená tramvajová trasa Střed - Červený říjen a do konce roku 1944 byla v provozu celá osa Elshanka - Střed - Červený říjen - Traktor.

První etapa obnovy bytového fondu Stalingradu trvala od února 1943 do roku 1945, kdy většina zdrojů země šla do války. Ale přesto se i v těchto podmínkách obnovovalo bydlení, ze zničených budov se vybíraly ty nejopravitelnější a obnovovaly se stovky budov, ty více poškozené byly rozebrány na opravu cihel a železobetonových konstrukcí. Tváří v tvář nedostatku mužských stavitelů byly organizovány ženské stavební týmy - Čerkasovovo hnutí, Pavlovův dům se stal prvním restaurovaným objektem. Na individuální výstavbu byly poskytnuty půjčky Stalingraderům, do roku 1945 bylo obyvatelstvu připsáno 48,5 milionu rublů. Do května 1945 bylo obnoveno 290 000 metrů čtverečních obecního a resortního bydlení, 240 000 metrů (12 663 domů) individuálního bydlení, což činilo 37,4 % předválečné úrovně. Bydlení ale přesto nestačilo pro 280 000 občanů: v průměru na konci války připadalo na jednoho obyvatele 2,8 čtverečních bytů, v zemljankách a ruinách žilo asi 40 tisíc lidí [80].

Druhá etapa začala 22. srpna 1945, kdy byl Stalingrad převeden z regionální podřízenosti na republikovou úroveň a od roku 1946 byla obnova Stalingradu zařazena do rozpočtu RSFSR jako samostatná linie [81]. Bylo přijato usnesení o přednostním přidělení ukořistěné německé stavební techniky a majetku městu, příkladem využití této techniky byla dětská železnice organizované na bázi parních lokomotiv HF110C železničních vojsk Wehrmachtu. V rámci programu obnovy byl vytvořen stavební fond Glavstalingradstroy; celkový počet stavitelů v roce 1946 činil více než 30 tisíc, v práci bylo zaměstnáno značné množství německých válečných zajatců. Rozsáhlé stavební projekty daly impuls rozvoji stavebnictví, místní stavební materiály se začaly vyrábět na zdrojích přilehlých ložisek vápence, sádrovce a suti a v roce 1953 překonaly úroveň roku 1940 sedmkrát. Do tohoto roku bylo ve Stalingradu 2 042 000 metrů čtverečních bytů, což bylo o 11 % více než v roce 1940 [82]. Jedinou oblastí, která nebyla obnovena, zůstala záplavová oblast řeky Tsaritsa, která byla od založení města hustě osídlena a zastavěna drobnými průmyslovými podniky - mlýny, koželužnami a továrnami na hořčici [83]; ruiny těchto staveb byly zbořeny nebo zasypany zeminou v 60. letech 20. století.

Významnou část restaurátorských prací provedli vězni Wehrmachtu a dalších zemí Osy, které jen v městské části města zabralo asi 90 000 lidí. Pro jejich údržbu byl urychleně vytvořen tábor č. 108 se střediskem v Beketovce. Téměř všichni vězni byli v extrémně vychrtlém stavu, tři měsíce, od listopadového obklíčení, dostávali dávky na pokraji hladu. Proto byla úmrtnost mezi nimi vysoká - do června 1943 jich zemřelo 27 078, 35 099 lidí bylo ošetřeno v táborových nemocnicích, 28 098 lidí bylo posláno do jiných táborů. Ve stavebnictví mohlo ze zdravotních důvodů pracovat jen asi 20 tisíc lidí, později k nim přibýli zajatci po roce 1943. Po vrcholu prvních tří měsíců se úmrtnost vrátila k normálu, vězni pracovali běžný

pracovní den a za práci dostávali mzdu (do roku 1949 bylo odpracováno 8 976 304 člověkodnů, vydán plat 10 797 011 rublů) ^[84]. Poslední váleční zajatci byli propuštěni do Německa v roce 1949, kromě těch, kteří dostali trestní podmínky za osobně spáchané válečné zločiny.

Padesátá léta byla úsvitem architektury Stalingradu. V prvních poválečných letech byly restaurovány nejnmutnější objekty a od začátku nového desetiletí začala rozsáhlá výstavba Stalingradu monumentálními stavbami ve stylu stalinského empíru, které určují dnešní podobu města. V tomto desetiletí vytvořili architekti Simbirtsev, Levitan, Maslyae podobu příkladného socialistického města, ve stejném stylu bylo přestavěno celé historické centrum města, Stalinskij čtvrtí. Pro vytvoření nového rastru ulic bylo změněno historické uspořádání, opakující se obrisy hradeb. Jako první byla přestavěna ulice Mira, otevřená v roce 1950., která na desetiletí udávala styl poválečné stalingradské výstavby. Sovětské architekti obětovali domy obchodníka Caricyn, které přežily bitvy, a vytvořili poválečná mistrovská díla: Alej hrdinů, Náměstí padlých bojovníků, Centrální nábřeží, nádraží Volgograd I, Leninova třída, které byly hlavními architektonické soubory Volgogradu již více než 60 let. Obyvatelé města se masivně stěhovali z zemljank a kasáren do staliněk, které dodnes tvoří významný bytový fond. Dalším symbolem vítězného města byl kanál Volha-Don uvedený do provozu v roce 1952. pojmenované po Stalinovi. Stejně jako mnoho architektonických objektů stalinského kultu osobnosti, spolu se svou dopravní funkčností oslavil „otce národů“, který stál v čele SSSR: spolu s kanálem byla postavena 24metrová socha Stalina, v době výstavby největší socha skutečné osoby. Na centrálním nábřeží začal fungovat přístavací stupeň. V důsledku modernizace stávající podniky města výrazně zvýšily předválečný objem výroby, začaly fungovat nové závody: drátěná lana (1954), Tyazhpromelektroproekt, TETs-2 (1956), rafinérie ropy (nyní - Lukoil - Volgogradneftepererabotka, 1957), hliník(1959). Byl založen Stavebně-architektonický ústav (1951) a dříve existující vzdělávací instituce dostaly nové prostorné budovy: léčebný (1950), pedagogický (1952), hudební škola (1957).

Po Stalinově smrti v roce 1953, v průběhu destalinizace, byly všechny Stalinovy pomníky zbourány, všechny po něm pojmenované objekty byly přejmenovány, včetně 10. listopadu 1961 byl Stalingrad přejmenován na Volgograd. Dekret " O odstranění excesů v designu a konstrukci " uznal stavební styl 30. až 50. let 20. století jako chybný a nevhodný. Koncem 50. let 20. století byl v architektuře postupně opuštěn stalinistický empírový styl, posledními objekty v tomto stylu byl komplex budov Polytechnického ústavu projektovaný v roce 1960. Nové budovy se začaly stavět ve funkčnějším stylu, bez velkoplošných dekorativních dekorací: Akademie tělesné výchovy, 1960, Akademie ministerstva vnitra, 1967 Pro urychlené a ekonomické řešení bytové problematiky v celé republice byla využita sériová výroba standardních sérií domů v podobě prefabrikovaných panelů, které dostaly neoficiální název Chruščov. Byly vybudovány ve velkém počtu ve všech okresech a mikrookresech Volgogradu bez výjimky a nyní tvoří obrovskou část bytového fondu. Na památku bitvy u Stalingradu byl postaven pamětní komplex Mamaev Kurgan - 1967. Byla uvedena do provozu nová průmyslová zařízení: Volzhskaya HPP, 1961, Motor-Building Plant, 1963. Specializace Volgograd byla doplněna o chemickou průmysl: Caustic 1967, továrna na saze 1964. V roce 1965 bylo spuštěno přenosové vedení Volgograd-Donbass, v době svého vzniku největší vedení HVDC na světě. Začala se formovat moderní dopravní infrastruktura, kde hlavní roli měla motorová doprava, v roce 1964 byl zprovozněn Astrachaňský most, začalo napojení ulic na 2. podélnou magistrálu.

Odvolení Chruščova a začátek Brežněvovy vlády v roce 1964 nezpůsobily viditelné změny v architektuře města, kromě změny „Chruščova“ na pohodlnějšího Brežněva. Ekonomika SSSR ztratila zrychlené tempo rozvoje charakteristické pro 30. až 60. léta a na počátku 70. let vstoupilo do období stagnace. Ve Volgogradu v 70. letech 20. století byly postaveny: Divadlo mládeže 1970, Sportovní palác 1974, CHPP-3 1977.

V posledním sovětském desetiletí byly postaveny: VolGU (1980), Závod vrtné techniky (1981), Dům pionýrů (1981), první stupeň metrotram ze stanic Ploschad Lenina, Komsomolskaja a Pionerskaja (1984), Panorama Muzeum "Bitva u Stalingradu" (1985).

V období 1950-1980 se dálnice táhly ze sousedních regionálních center . V roce 1989 se narodil miliontý obyvatel města.

Po rozpadu SSSR v roce 1991 začal katastrofální úpadek ve všech funkcích průmyslu a komunální ekonomiky. Veškerá veřejná výstavba byla zmrazena a některé objekty byly deset let ve stavu dlouhodobé výstavby: druhá etapa vysokorychlostní tramvaje, 22patrový hotel na Předmostnaya náměstí (v roce 2005 byl přestavěn na obytný dům , Krasnoznamenenskaya, 7), 16patrová chemická budova Polytechnické univerzity (dokončena v roce 2010), Moryatnik (pro rok 2019 ve stavu nedokončené výstavby). V 90. letech se Volgograd stal kolébkou finančních pyramid , které dosáhly federální úrovně: Russian House Selenga , Khopyor-Invest, ruské nemovitosti (do roku 1993 - volžské nemovitosti). Výstavba se zintenzivnila od poloviny roku 2000. V roce 2009 byl zprovozněn Volgogradský most , v roce 2011 druhá etapa vysokorychlostní tramvaje (Profsoyuznaya , Divadlo mládeže , stanice Elshanka), v roce 2014 nadjezd v obci Gumrak, v roce 2015 křižovatka na Nizhnyaya Elshanka (Tulaka) - první významné objekty dopravní infrastruktury v postsovětském období. Mnoho obyvatel města - vojenský personál volgogradské vojenské posádky, se zúčastnilo postsovětských válek na Severním Kavkaze a v roce 2008 pětidenní války v Jižní Osetii . Město prošlo řada teroristických činů .

V roce 2018 se ve Volgogradu konaly zápasy mistrovství světa ve fotbale , ve městě byla vybudována také fanzóna pro fotbalové fanoušky, do Volgogradu přijely takové slavné hudební skupiny jako Arash a Kadebostany .

Fyzické a geografické vlastnosti

Zeměpisná poloha

Volgograd, stejně jako celý region Volgograd , se nachází v časovém pásmu MSK (moskevského času). Posun příslušného času od UTC je +3:00 ^[85] . V souladu s použitým časem a zeměpisnou délkou ^[86] nastává střední sluneční poledne ve Volgogradu ve 12:02.

Volgograd se nachází v dolním toku Volhy na jejím západním břehu s různými formami reliéfu: Povolžská pahorkatina s nejjihnějším cípem, východní část města zabírá Sarpinská nížina , představuje ji Sarpinsky-Davanská kotlina začínající v oblasti Vinovky a táhnoucí se mezi první a druhou terasou Volhy téměř celým městem od severu k jihu, podél kterého prochází např. První podélná dálnice města, ve východní části „Transkanalu“ Krasnoarmeisky okres Sarpinskaya nížina. reprezentovaná nejen Sarpino-Davanskou kotlinou širokou několik km, ale i samotnou Sarpinskou nížinou také v této oblasti jsou části Ergeney , které jdou do hranic městské části Volgograd.

Součástí města je i niva Volha-Akhtuba , zahrnuje první terasu Volhy a pobřežní pás na západním pobřeží a ústí stepních řek a roklí vlévajících se do Volhy v oblasti Volgograd, jejíž městský obvod zahrnuje také země ostrovů Denegny a Sarpinsky a poloostrov Sareptsky v okrese Krasnoarmeisky města. Půdy nivy Volha-Akhtuba v městské části Volgograd jsou rozmanité: na svazích terasy, počínaje 55 metry nad mořem a níže, se střídají světlé kaštanové facie s oblastmi lučně hnědé a hnědé pouštní- stepní půdy, pobřežní pás Volhy je nižší než první, jeho terasy a poloostrov Sarepta na pravém břehu a zbytek Transvolžského regionu na levém břehu představují louky - a lesní louky -Hnědé pouštní stepní půdy v kombinaci se všemi druhy intrazonálních dehtově-černozemních půd, sloučené tmavé a červeně zbarvené půdy, nivy a vyčerpané aluviální červeně zbarvené, nahnědlé , tmavě zbarvené půdy v nádržích pobřežního pásu, tam jsou červeně zbarvené tmavě zbarvené kaly s nápadnou plodností.

Také na území nivy a dalších částí městské části se nacházejí soloneze a solončaky a různé půdy niv a trámů od tmavě zbarvených po červeno-, žlutě, hnědě zbarvené půdy. Nejsevernější okraj města - osada vodní elektrárny začíná na břehu Volgogradské nádrže , tvořené hrází vodní elektrárny Volha , a má vodní

Volgograd a jeho okolí, satelitní snímek LandSat-5 , 21. června 2010

okraj 15 metrů nad mořem . Nachází se pod přehradou, zbytek města má hranici 13 metrů pod hladinou moře a nachází se v nivě Volha-Akhtuba.

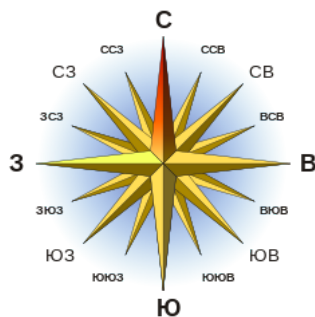
Nejvyšší bod se nachází v mikrodistriktu Zhilgorodok na severozápadě města na jedné z kopulovitých vyvýšenin (mnoho vyvýšenin ve Volgogradské oblasti má kopulovitý nebo plošinovitý tvar, někdy kvůli dlouhodobé expozici na povětrnostní síly spojené se slunečním zářením, teploty vzduchu 25 stupňů a více, eolické zvětrávání vlivem teplotních změn, časté přechody přes o v chladném období a pod vlivem různých typů srážek a písečných bouří, biologické a chemické zvětrávání je méně relevantní vzhledem k aridnímu klimatu) na mezitrámovém rozvodí v oblasti "Lidové pouti" na železobetonových výrobcích a v oblasti tramvajové zastávky "51 strážní divize" a je více než 160 metrů nad hladina moře [87], a také v oblasti Gumrak jsou výšky stejné formy asi 150 metrů nad mořem [88] .

Část města přiléhající k Volze je nízko položená, s výškou 0-40 metrů nad mořem , ve vzdálenosti 1-3 km od Volhy se nachází řetězec mírně se svažujících kopců s výškou 50 -140 metrů: Mamaev Kurgan (102 metrů), Lysá hora a další. Na území města se do Volhy vlévají malé stepní řeky Suchá Mechetka , Mokrá Mechetka , Carica , Elshanka .

Vzdálenost z Volgogradu do nejbližších velkých měst (po silnici) [89]

<u>Petrohrad</u> ~ 1668 km	<u>Samara</u> ~ 864 km	<u>Kazaň</u> ~ 1087 km
<u>Moskva</u> ~ 964 km	<u>Saratov</u> ~ 393 km	<u>Uralsk</u> ~ 838 km
<u>Voroněž</u> ~ 568 km	<u>Kamyshin</u> ~ 198 km	

<u>Kalach-on-Don</u> ~ 81 km	<u>Volzhsky</u> ~ 27 km
<u>Surovikino</u> ~ 139 km	<u>Leninsk</u> ~ 69 km
<u>Lugansk</u> ~ 460 km	<u>Atyrau</u> ~ 791 km

<u>Volgodonsk</u> ~ 310 km	<u>Elista</u> ~ 290 km	<u>Astrachaň</u> ~ 434 km
<u>Rostov na Donu</u> ~ 479 km	<u>Pyatigorsk</u> ~ 667 km	<u>Aktau</u> ~ 1600 km
<u>Stavropol</u> ~ 584 km	<u>Groznyj</u> ~ 800 km	
<u>Soči</u> ~ 1047 km		

Podnebí

Hlavní článek: Klima Volgogradu

Podnebí je mírné kontinentální , suché. Průměrné srážky jsou 267 mm za rok. Zimy jsou mírné, s častými táními, léta horká a dlouhá a prudké změny teplot jsou možné ve všech ročních obdobích. V roce 1940 bylo zaznamenáno i teplotní minimum (-33 °C), teplotní maximum bylo zaznamenáno v červenci 2011 (+43,0 °C) [90] .

Index	Jan. (leden)	února (Уноr)	březen	dubna (дубen)	Možná	červen	červenec	Aug. (srpen)	Yy. (září)	Oct (říjen)	listopad. (listopad)	prosinec (prosinec)	Roč
Absolutní maximum, °C	12,3	15,8	20,5	29,2	37,7	41,2	43,0	42,6	38,8	31,5	21,0	12,3	43,0
Průměrné maximum, °C	-3,3	-3,1	3,6	14,9	21,9	27,0	29,6	28,6	21,6	13,0	3,6	-1,9	13,0
Průměrná teplota, °C	-5,7	-5,9	0,1	9,9	16,7	21,6	24,2	23,0	16,4	8,8	0,8	-4,2	8,8
Průměrné minimum, °C	-9	-9,7	-3,9	4,2	10,1	15,1	17,5	16,2	10,4	4,1	-2,4	-7,3	3,8

Absolutní minimum, °C	-33	-32,5	-25,8	-12,8	-1,1	1,1	7,2	4,5	-1,5	-12,2	-25,8	-27,8	-33
Míra srážek, mm	25	17	19	18	35	22	26	21	18	21	20	24	267
Průměrná vlhkost, %	88	86	81	64	57	56	53	51	61	73	86	89	70

Zdroj: *Počasí a klimatické normy 1981-2010*

Podnebí Volgograd

Flóra a fauna

Hlavní článek: **Fauna Volgogradu**

Vegetační zóna Volgogradu je suchá sodno-obilná step, běžná pro euroasijskou step, zaujímá pouze samostatnou severozápadní část města se severními svahy terénu severně od letiště, zbytek města se nachází v pelyňkovém drnu -obilná pouštní step, v oblastech, které patřily k Sarpino- Davanské prohlubně byly rozšířeny a zůstaly a nyní jsou zde malé oblasti solončských, solonchakouských houštin v kombinaci s travo-pelyňkovými pouštními stepi. Půdy jsou heterogenní, převládají světlé kaštanové a hnědé solonetzické půdy, vyskytují se oblasti tmavě zbarvených a barevných půd^[91]. Dřevitá vegetace ve městě je chudá, s výjimkou záplavových oblastí malých stepních řek a pobřeží Volhy. Jsou tu dubové háje, divoké zahrady opuštěných chalup. Na svazích trámů je stepní travnatá vegetace. Ergeninský pramen minerálních vod je stejně jako řada dalších vzácných přírodních zón zařazen na seznam regionálních přírodních památek.

Faunu Volgogradu představují především bezobratlí, ptáci a hlodavci. V „zelených zónách“ městských hranic se můžete setkat s hady, jezerními žábami, zajíci evropskými, ježky, netopýry^[92]. Vliv města příznivě ovlivňuje množství druhů jako je vrabec domácí, hrdlička skalní, havran, krysa popelavá, myš domácí, poskytující jim hojnou potravu z lidské činnosti, ale negativně na ostatní živočichy, ničí jejich stanoviště.

Územní organizace

Volgograd je lineární městonachází se podél Volhy, 5 km široké a až 65-70 km dlouhé. Aby si však udrželo status milionového města, bylo k městu připojeno 28 osad a Sarpinsky Island. To změnilo přirozenou konfiguraci města na papíře tak, aby zahrnovala neobydlené oblasti, ale město zůstalo ve svém jádru „lineární“. Od samotného vzniku strážní pevnosti v roce 1589 a vzniku okresního města od konce 17. krajského města byla Volha hlavní a jedinou tepnou města. Značná šířka řeky, obtížnost jejího překonání, obtížnost stavby mostů, zatopení levého břehu, absence vodních toků na pravém břehu předurčily lineární uspořádání města, „přitisknutého“ k řece. Další růst města byl proveden na severu a jihu podél řeky Volhy. V sovětských dobách architekti pokračovali v lineární výstavbě města. Po bitvě u Stalingradu je město obnoveno v rámci svých předválečných hranic, do města jsou zahrnuty pohraniční osady, podél řeky se staví továrny. V sovětských dobách byly obytné oblasti mylně vybudovány s továrnami oddělenými od řeky, železnice, elektrických vlakových tratí, tramvajových tratí a dálnice. V polovině 70. let se růst území města severním a jižním směrem vyčerpal a začal se budovat okres Dzeržinskij, vzdálený na západ od řeky. V roce 1975 město získává moderní vzhled, s výjimkou připojení venkovských oblastí v roce 2010 V polovině 70. let se růst území města severním a jižním směrem vyčerpal a začal se budovat okres Dzeržinskij, vzdálený na západ od řeky. V roce 1975 město získává moderní vzhled, s výjimkou připojení venkovských oblastí v roce 2010 V polovině 70. let se růst území města severním a jižním směrem vyčerpal a začal se budovat okres Dzeržinskij, vzdálený na západ od řeky. V roce 1975 město získává moderní vzhled, s výjimkou připojení venkovských oblastí v roce 2010^[93].

V 90. letech 20. století rostly městské oblasti společně kvůli likvidaci zelených ploch. Obytná zástavba u průmyslových podniků, která při rozšiřování města skončila v centrech městských částí, umocňuje ekologické problémy města. Město se ocitlo ve vzájemně souvisejících ekonomických, dopravních,

sociokulturních a urbanistických problémech, které způsobily vyliďňování obyvatelstva. Po rozpadu SSSR byly uzavřeny některé z hlavních podniků a sociálních institucí městských částí. Sovětský princip přesídlování obyvatel města podle oblastí, kde se továrny nacházely, vedl k dopravním problémům, kdy se obyvatelstvo oblastí uzavřených továren začalo stěhovat do nových pracovních míst v jiných částech města. Ostatní druhy dopravy se nepodílejí na životě města nebo jsou málo rozvinuté. Město požaduje řešení problémů dopravní infrastruktury,^[93]

Ekologie

Hlavní článek: **Ekologie Volgogradu**

Volgograd se vyznačuje průměrným ekologickým stavem. Hlavním znečišťovatelem ovzduší je silniční doprava – 70 % emisí. Z průmyslových zařízení se největšími emisemi vyznačuje metalurgický, chemický a palivový průmysl. Více než polovina emisí pochází z okresu Krasnoarmejsky, což je nejvyšší index znečištění v okrese Krasnooktyabrsky. Obecně je ve městě zvýšený obsah oxidů dusíku, formaldehydu, fenolu ^{[94],[95]}. Index znečištění vody Volhy se pohybuje od 1,36 do 2,04 ^[aktualizace údajů]. Městská biologická čistírna, kterými prochází velká část odpadních vod, se nachází na Golodném ostrově. Odpadní voda, která byla na těchto zařízeních vyčištěna, nepřekračuje maximální povolený obsah sloučenin dusíku, nerozpuštěných látek, mědi, zinku, fluoridů, fosforečnanů ^[96].

Administrativní a politická struktura

Status města regionálního významu u Volgogradu je stanoven v rámci administrativně-teritoriální struktury Volgogradské oblasti v souladu s Chartou regionu a zákonem regionu „O administrativně-teritoriální struktuře Volgogradské oblasti " ze dne 07. října 1997 č. 139-OD ^{[97],[98],[99]}.

V rámci municipální struktury Volgogradské oblasti tvoří od roku 2006 jako jediná osada (od roku 2010) ve svém složení městskou část hrdinského města Volgograd ^{[100],[7]}.

Administrativní členění

Traktorozavodský
Krasnooktyabrsky
Dzeržinský
Centrální
Vorošilovský
sovětský

Kirovský

Krasnoarmeisky

Hlavní článek: **Správní rozdělení Volgogradu**

Okres	Rozloha km ² ^[101]	Obyvatelstvo, lidé
<u>Traktorozavodský</u>	54	↘ 134 223 ^[3]
<u>Krasnooktyabrsky</u>	34,2	↗ 146 649 ^[3]
<u>Centrální</u>	11,2	↗ 84 853 ^[3]
<u>Dzeržinský</u>	85,8	↗ 188 903 ^[3]
<u>Vorošilovský</u>	27,8	↗ 79 637 ^[3]
<u>sovětský</u>	63	↗ 131 734 ^[3]
<u>Kirovský</u>	71,5	↘ 98 162 ^[3]
<u>Krasnoarmeisky</u>	230	↗ 163 875 ^[3]

Správní obvody Volgograd
(v pořadí jejich zeměpisné polohy od severu k jihu)

Historie správního členění a postavení města

Hlavní článek: **Seznam historických čtvrtí Volgogradu**

Caricyn byl založen jako základna na povolžské obchodní cestě a v letech 1589 až 1708 byl administrativně podřízen kazaňskému řádu odpovědnému za říční obchod (v moderním pojetí spojující pravomoci provincie a ministerstev vnitřních věcí, zahraničních věcí, obchodu pro svůj region), který každému jmenoval guvernéra „dolní města“ (města regionu Dolní Povolží). V roce 1708 provedl Peter I. územní reformu, zrušil vojvodství, která se stala anachronismem, a rozdělil Říši na provincie, kraje a volosty (od roku 1797). Caricyn patřil do těchto provincií: Kazaň(1708-1719), Astrachaň (1719-1773), Saratovské místodržitelství (1773-1796), Penza (1796-1797), Saratov (1797-1919). Caricynská župa mohla vzniknout až v roce 1780, dříve to nebylo možné, protože kvůli nájezdům nomádů mohl být klidný život pouze uvnitř hradeb pevnosti. V roce 1919 se samotný Caricyn stal centrem provincie Caricyn, která byla v roce 1925 spolu s provinčním centrem (Caritsyn až Stalingrad) přejmenována na Stalingrad. V květnu 1928 se provincie stala součástí Dolní Povolží, která se v červnu 1921 přeměnila na Území Dolního Povolží. V roce 1932 se stal Stalingrad regionálním centrem Povolží, v tomto období mu byly administrativně podřízeny Saratov, Astrachaň a Elista. V roce 1934 byl Nizhnevolzhsky rozdělen na Stalingradský a Saratovský kraj, v roce 1936 byl Stalingradský kraj rozdělen na Stalingradskou oblast, Astrachaňský okrug a Kalmyckou autonomní sovětskou socialistickou republiku. V roce 1961 bylo město přejmenováno na Volgograd, respektive region, na Volgograd.

Po přenesení pevnosti Tsaritsyn z ostrova na břehy Carice a Volhy (přibližně 1605-1615) se celé území města po dobu asi 200 let nacházelo uvnitř hradeb přibližně na obdélníku moderního území. : 1 - kostel Jana Křtitele, 2 - křižovatka Krasnoznamenaskaja ulice a Leninovy třídy, 3 - křižovatka Leninovy třídy a Aleje hrdinů, 4 - Centrální nábreží ^[102]. Od počátku 19. století začala zástavba překračovat pevnost, k městu byla připojena Caricynskij a Zacaricynskij předměstí, začátkem 20. století město zabírá území v obdélníku: z jihu je ohraničeno tzv. Řeka Elshanka, ze západu ulicemi Cherepovetskaya-maršála Rokossovského (nyní Druhá podélná dálnice), od severu ulicemi Hirošimy - 7. gardová brigáda ^[103], (jedná se tedy o území moderního Centrálního a Vorošilovského okresu). Na místě zbytku moderního území města byly (podle mapy Strelbitsky z roku 1871): Erzovskaya volost - vesnice Rynok (přibližně na rozcestí na silnici do Volzhsky a vesnice vodní elektrárny) na Suché Mečetce, Mečetnaji a Portjanovce (v místě, kde se suší utěrky nákladními autodopravci) mezi Suchou a mokrou Mechetkou, Žuravka na místě dolní Traktorové vesnice. Od Gorodishche podél Wet Mechetka po Volhu se na místě moderních vesnic Vishnevaya Balka a Verkhnezarechensky nacházelo 10 bezejmenných farem. Na jih od Caricyn zahrnovala Otradinskaya volost: Elshanka, farma Mechnikov (nyní ulice Nikitin v okrese Kirovsky), Beketovka,

Otrada, farma Solyony (nyní ulice Solyonaya v okrese Kirovsky). Sarepta a několik přilehlých bezejmenných farem poblíž Sarepty tvořilo Sarepta volost. V období let 1900-30 vznikaly dělnické osady v továrnách až 30 kilometrů od centra podél Volhy, z nichž vyrostl zbytek města a pohltil osady bývalého Caricynského okresu. V poválečném období městská zástavba začala zaplňovat pustiny mezi vesnicemi a na severní straně města tvořil souvislý pás obytných a průmyslových zón, zatímco na jihu jsou stále výrazné plochy prázdné stepi mezi obcemi. obytný a průmyslový sektor.

V roce 1890 byl přerostlý Caricyn poprvé administrativně rozdělen na části označené 1 a 2 - prototyp budoucích městských oblastí. Hranicí těchto částí se stala řeka Carica: současná centrální čtvrť se stala částí č. 1 (název „Staré město“ byl neoficiálně používán) a současný Vorošilovský obvod se stal částí č. 2 (neformálně „Zatsaritsynsky předměstí“) ^[104.]. V roce 1920 došlo k dalšímu rozdělení podél další hranice - tratě železnice Gryaz-Tsaritsyno probíhající paralelně s Volhou (nyní železnice Privolzhskaya vede po stejném zachovalém náspu přes stanici Volgograd-1): Část č. 1 zůstala „Starým městem“, ale vyčnívala z ní část č. 3 – projíždějící za železniční tratí od Volhy, neoficiálně „Zapolotnovskaja“. Část č. 2 zůstala také „Zatsaritsynsky předměstím“, ale vyčnívala z ní část č. 4 – místo městské zástavby s neoficiálním názvem „Dar-gora“, které existuje již více než 150 let ^{[105].[106]}. Ve 20. letech 20. století se okolní vesnice staly dělnickými osadami a dostaly nová „revoluční“ jména:

- 21. července 1920 se Sarepta stala městem Krasnoarmejskij (budoucí centrum Krasnoarmejského okresu);
- 19. září 1921 se osada závodu Ural-Volha stala sovětskou osadou a v roce 1925 se stala osadou Sovsettlement pojmenovanou po Rykovovi (budoucí centrum okresu Krasnooktyabrsky);
- 17. listopadu 1925 byla obec Otrada přejmenována na vesnici Yerman ;
- 7. ledna (podle jiných zdrojů 30. března) 1925 byla obec Elshanka přejmenována na vesnici Minin .
- Od roku 1926 začala v budovaném Stalingradském traktorovém závodě - budoucím centru okresu Traktorozavodsky - výstavba pracovní osady pojmenované po Dzeržinském .

Od druhé poloviny 20. let 20. století v SSSR v souvislosti s velkou industrializací začalo ekonomické rajonování územních celků - úprava správního členění na průmyslové podniky, energetiku, dopravu a lidské zdroje. Místo venkovských okresů a městských částí se zavádějí regionální a městské obvody ^[107]. Podle této reformy byly výše uvedené dělnické osady zahrnuty do města v roce 1931 a Stalingrad byl rozdělen do 5 okresů (od severu k jihu podél Volhy): Dzeržinskij (oblast moderního okresu Traktozavodsky), Rykovsky okres (moderní Krasnooktyabrsky), Ermanovsky okres (moderní Central), Mininsky (v roce 1933 přejmenován na Vorošilovský na počest Klima Vorošilova) a Krasnoarmejsk (Sarepta) se stal Krasnoarmejským okresem ^[108]. V roce 1935 se divize změnila na 4 obvody: Dzeržinskij, Jermanskij (od 1948 Stalinskij, od 1961 Střed), Vorošilovský, Kirovský.

Podle tohoto rozdělení byl okres Rykovskij zahrnut do okresu Dzeržinskij a okres Kirovský vznikl z Vorošilovského a Krasnoarmejského na počest Sergeje Kirova ^[109]. V roce 1936 byl okres Dzeržinskij rozdělen na okresy Dzeržinskij, Krasnooktyabrskij, Barrikadnyj a Traktozavodskij ^[110]. V roce 1944 byl Kirovský okres rozdělen na Kirovský a nově vzniklý Krasnoarmejský ^[111]. V roce 1953 se okres Dzeržinskij stal součástí Stalinského a z Barrikadného se stal Krasnooktyabrskij ^[112]. V roce 1970 opět vznikl Dzeržinský obvod, k němu bylo přiděleno území Centrálního obvodu na západ od nové dominanty města - Druhé podélné magistrály ^[113]. V roce 1975 byl Sovětský okres rozdělen na Sovětský a nově vzniklý Vorošilovský ^[114]. Koncem 30. let získala hranice města moderní podobu a během následujících let se mírně změnila, později do města vstupující dělnické osady nesplynuly s městskou zástavbou a byly odděleny poli a pustinami: Letiště, Gumrak, Vodstroy -1959, Gorkovskij 1963, Solyansky 1965, Gornaya Polyana 1966, Maisky, Gorny, Vodny - 2010. V roce 1975 končí změna hranic mezi městskými oblastmi, ale pokračovala anexe území z přilehlých venkovských oblastí: okresy Gorodishchensky, Dubovskij, Kalachevskij .

K poslední změně hranic města došlo v roce 2010, kdy byly všechny osady, které byly dříve součástí městské části města Volgograd, administrativně sloučeny s městem Volgograd. Dne 20. března 2010 byly výnosem Volgogradské oblastní dумы ze dne 11. března 2010 č. 20/652 „O začlenění osad do města

Volgograd“^[115] zahrnutý do města následující osady^{[116].[117]} :

- v sovětském okrese : pracovní osada Gorkovskij , vesnice Peschanka , vesnice Vodnyj , Gornyj , Gornaja Poljana , Guli Koroleva , Maiskij ;
- do okresu Traktorozavodsky : pracovní osada Vodstroy , osada Zarechny;
- v okrese Dzeržinskij : pracovní osada Gumrak , farmy Kamenny Buerak , Ovrazhny ;
- v okrese Krasnoarmeisky : pracovní osada Južnyj , osady pojmenované po XIX. stranickém sjezdu, Solyanoy ;
- v okrese Kirovsky: farmy Beketovsky Perekat, Bobyli, Volgostroy, Zaichiki, Kozhzavod, Krestovy, Lesnoy, Leshchev, Pavlovsky, Sandy 1., Sandy 2., Sandy 3., Rybovod.

Úřady

Od počátku založení Tsaritsyn v roce 1589 až do roku 1710 byl Tsaritsyn řízen vojvodskou formou vlády , městskou vládu reprezentovalo vojvodství . Zpravidla se rekrutovali ze služebních lidí . Caricynští gubernátoři často museli odložit ekonomické otázky a zapojit se do bitvy při nájezdech nomádů z Povolží nebo během rolnických válek, někteří z nich v těchto konfliktech zemřeli (Turgeniev 1670, Turčenin 1708). Vojvoda byl jmenován propouštěcím řádem , schválený Bojarskou dumou a podřízený Kazaňskému řádu , který měl na starosti volžskou obchodní cestu , velel městské posádce lučištníků , střelců , Cossacks, byl zodpovědný za obranné struktury, policii, daně, soudní funkce. K dnešním exotickým funkcím vojvodství jako hlavy města patřila péče o včasnou návštěvu kostela a řádný půst měšťanů v období pravoslavných půstů . Roli novodobého primátorského úřadu zastávala chata Prikaznaja , jejíž úřednickou práci měl na starosti i Moskvou schválený úředník s podřízenými úředníky .

Podle provinčních reforem Petrovského v roce 1710 byla ruská říše rozdělena na provincie, velitelé , kteří byli podřízeni guvernérům , začali řídit města . Hlavní funkce velitele zůstala stejná - velení vojenské posádce a obranných struktur, s vedlejšími městskými ekonomickými úkoly. V roce 1818 byl Caricyn vyhnán z řady pevností a stal se obyčejným mírumilovným městem a stávající armádní jednotka byla převedena ze stavu vysoké bojové připravenosti pevnostního praporu do invalidního týmu (tedy bezpečnostní jednotky v týlu) . , moc ve městě byla rozdělena na civilní a vojenskou větev^[118] . Civilní pobočka vlády od roku 1818 do roku 1917 byla v čele s Hlava města .

Od roku 1934 do roku 1991 byl výkonný výbor Volgogradské regionální rady lidových zástupců nejvyšším výkonným orgánem státní moci ve Volgogradské oblasti (Stalingradské území a Stalingradská oblast) . Ústředním stranickým orgánem, který existoval ve Volgogradské oblasti (Stalingradská oblast a Stalingradská oblast) v letech 1934 až 1991, byl Volgogradský regionální výbor KSSS . Díky své odvaze a organizačním schopnostem se do dějin země zapsal první tajemník stalingradského oblastního výboru a městského výboru KSSS (b) v dobách bitvy u Stalingradu Alexej Semjonovič Chujanov .

V roce 1992 vyhrál volby starosty Jurij Čechov , který již 2 roky vedl Volgograd jako předseda výkonného výboru města . V budoucnu se starosty stali: Evgeny Ishchenko 2003-2006, Roman Grebennikov 2006-2011. Od roku 2011 byly zrušeny přímé volby, byli jmenováni představitelé města: Sergej Sokolov (úřadující) 2011-2012, Valery Vasilkov (on a další vedoucí jsou poslanci Volgogradské městské dumy) 2012-2013, Alexander Chunakov 2013, Irina Guseva 2013 - 2014. Od roku 2015 je hlavou Volgogradu, a tedy i hlavou Volgogradské městské dumy, Andrey Kosolapov, manažerem města (je také vedoucím správy) je bývalý starosta Kamyshin Alexander Chunakov.

Orgánem místní samosprávy je Volgogradská městská дума , která se skládá ze 48 poslanců volených na 5 let. Nejvyšším úředníkem ve městě je hlava Volgogradu , jmenovaná Volgogradskou městskou dumou^[119] . V roce 2011 byl zaveden institut městských manažerů , jehož prioritou jsou ekonomické problémy města, na rozdíl od volgogradského šéfa, jehož prioritou byly zastupitelské a politické funkce.

Předseda Volgogradské městské dumy

Kolesnikov Vladlen Vladimirovich (od 24. prosince 2019)

Vedoucí Volgogradu (vedoucí správy)

Lichačev Vitalij Viktorovič

Symbole města a oficiální data

Hlavní články: **Znak Volgogradu** a **Vlajka Volgogradu**

V letech 1729 až 1854 používal Caricyn, který neměl vlastní erb, znak carského dragounského pluku dislokovaného ve městě - 2 zkřížené stříbrné jesetery na červeném poli ^[120]. V roce 1854 dostalo město oficiální znak: francouzský štít rozdělený na dvě části, v horní části je erb provinciálního Saratova (tři jesetery na modrém poli), v dolní části na červené pole - dva zkřížené stříbrné jesetery. Štít je korunován věžovou korunou s pěti zuby, odpovídající statutu krajského města. Po roce 1917 se tento erb nepoužíval ^[120]. V roce 1965, poté, co Volgograd získal status města hrdinů, byl přijat aktuálně platný erb: v horním červeném poli Hvězda hrdiny a cimbuří hradební zdi, symbolizující pevnost Stalingrad, v dolním modrém poli ozubené kolo a snop pšenice jako symboly pokročilého strojírenství a zemědělství ^[120]. Vlajka Volgogradu je červená látka s erbem města. Jako neoficiální symboly města jsou velmi často používány siluety soch „Vlast“, „Stát k smrti“ a „Truchťící matka“.

- Erb carského dragounského pluku, znak caricynského (1729-1854)
- Erb Tsaritsyn (1854 - konec 19. století)
- Erb carského okresu (konec 19. století - 1918) ^[121]
- Erb Volgogradu (od roku 1965)
- Vlast - symbol Volgogradu

Oficiální termíny

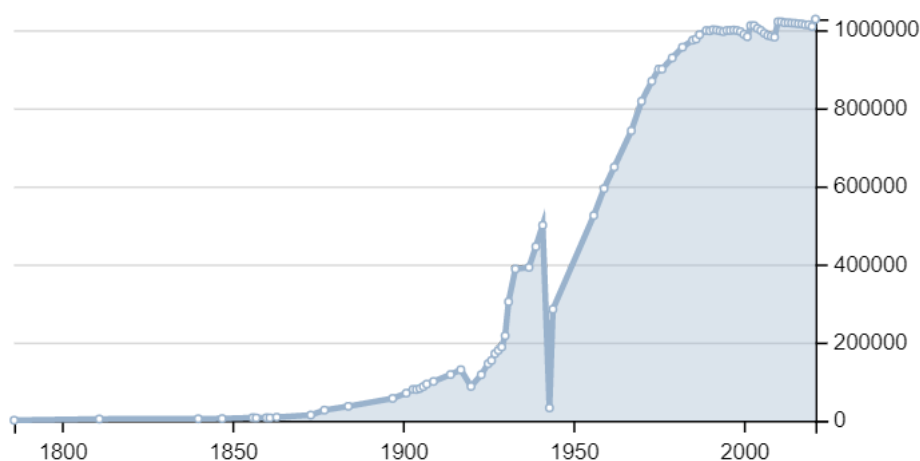
- Den města se slaví první neděli v září.
- 2. únor je dnem kapitulace německé skupiny v bitvě u Stalingradu (v roce 1943) ^[122].
- 12. září je dnem památky duchovního patrona města Alexandra Něvského, podle jedné verze Sarai-Berkeho otráveného v hlavním městě Jochi ulus (dnes vesnice Carev, Volgogradská oblast) ^{[123].[124].[125]}.

Populace

Populace								
1786 ^[126]	1811 ^[127]	1840 ^[127]	1847	1856 ^[127]	1857	1860	1861 ^[127]	1863 ^[127]
627	↗ 3800	↗ 4400	↗ 4805	↗ 7200	↘ 6478	↗ 7027	↘ 6700	↗ 8400
1873	1877	1884	1897 ^[128]	1901	1903 ^[129]	1904 ^[129]	1905 ^[129]	1906 ^[129]
↗ 13 932	↗ 26 510	↗ 36 308	↗ 56 500	↗ 70 000	↗ 79 759	↘ 79 312	↗ 82 020	↗ 86 756

1907^[129]	1909	1914^[130]	1917^[131]	1920^[132]	1923^[133]	1925^[134]	1926^[135]	1927^[136]
↗ 93 084	↗ 100 000	↗ 117 675	↗ 130 000	↘ 87 300	↗ 117 200	↗ 145 400	↗ 153 502	↗ 171 200
1928^[137]	1929^[138]	1930^[139]	1931^[140]	1933^[141]	1937^[135]	1939^[142]	1941^[143]	1943^[144]
↗ 179 700	↗ 188 200	↗ 217 000	↗ 304 097	↗ 388 000	↗ 392 088	↗ 445 312	↗ 500 000	↘ 32 181
1944^[145]	1956^[146]	1959^[147]	1962^[127]	1967^[127]	1970^[148]	1973^[127]	1975^[149]	1976^[150]
↗ 284 800	↗ 525 000	↗ 593 844	↗ 649 000	↗ 742 000	↗ 817 647	↗ 869 000	↗ 900 000	→ 900 000
1979^[151]	1982^[152]	1985^[153]	1986^[150]	1987^[154]	1989^[155]	1990^[156]	1991^[156]	1992^[153]
↗ 928 692	↗ 956 000	↗ 974 000	↗ 977 000	↗ 988 000	↗ 998 894	↘ 998 000	↗ 1 001 000	↘ 1 000 000
1993^[153]	1994^[153]	1995^[156]	1996^[156]	1997^[156]	1998^[156]	1999^[156]	2000^[156]	2001^[156]
↘ 998 000	↘ 996 000	↗ 999 000	→ 999 000	↗ 1 000 000	↘ 999 000	↘ 996 000	↘ 989 000	↘ 983 000
2002^[157]	2003^[127]	2004^[158]	2005^[159]	2006^[160]	2007^[161]	2008^[162]	2009^[163]	2010^[164]
↗ 1 011 417	↘ 1 011 400	↘ 1 004 200	↘ 999 100	↘ 991 700	↘ 986 300	↘ 983 900	↘ 981 909	↗ 1 021 215
2011^[165]	2012^[166]	2013^[167]	2014^[168]	2015^[169]	2016^[170]	2017^[171]	2018^[172]	2019^[173]
↘ 1 021 200	↘ 1 018 739	↗ 1 018 790	↘ 1 017 985	↘ 1 017 451	↘ 1 016 137	↘ 1 015 586	↘ 1 013 533	↘ 1 013 468
2020^[174]	2021^[3]							
↘ 1 008 998	↗ 1 028 036							

Podle celoruského sčítání lidu z roku 2020 bylo město k 1. říjnu 2021 na 16. místě co do počtu obyvatel z 1117 ^[175] měst Ruské federace ^[176] .

Až do poloviny 19. století se počet obyvatel Tsaritsynu měřil na několik tisíc lidí. V roce 1913 dosáhl počet obyvatel hrabství Caricyn 100 000 lidí ^[177] . Až do konce 80. let 20. století populace neustále rostla a v roce 1989 se Volgograd stal milionářským městem . V letech 1995 a 1998 město tento status dvakrát ztratilo a poté jej vrátilo. V roce 1999, v důsledku populační depopulace , město definitivně vypadlo z tohoto statutu ^[178] . V roce 2002 se v důsledku rozšíření hranic města (začlenění nejbližších pracujících osad do města) stal Volgograd opět milionářským městem ^[178] , ale v roce 2004 tento status opět ztratil v důsledku pokračujícího úpadku. v populaci ^[178] . V roce 2010 byly všechny dělnické osady a venkovské osady, které byly součástí městské části Volgograd, zahrnuty do městských hranic Volgogradu. ^[179] , bylo to potřetí, co město získalo status milionářského města a v roce 2013 , poprvé v postsovětských letech byl zaznamenán mírný nárůst obyvatel (51 osob) ^[180] , ale v roce 2014 bylo opět zaznamenáno vylidňování a k 1. lednu 2015 to bylo 1 017 424 osob ^[181] , což Volgograd řadí na 15. místo v seznamu ruských měst ^[168] . Porodnost a úmrtnost jsou negativní, 11,0 narozených na 1000 lidí v roce 2014 a 13,0 úmrtí ^[182] . Podle demografických ukazatelů za rok 2014 se obvody města od sebe liší, nejvyšší porodnost v sovětském okrese je 12,7, nejnižší v okrese Central 9,7. Nejvyšší úmrtnost v okresech Krasnooktyabrsky a Krasnoarmeisky je 14,7 a nejnižší v okrese Sovetsky 11,4 ^[182] .

Národnostní složení Volgogradu podle sčítání lidu v roce 2010 : Rusové - 922 321 (92,3 %); Arméni – 15 200 (1,5 %); Ukrajinci - 12 216 (1,2 %); Tataři - 9760 (1 %); Ázerbájdžánci - 6679 (0,7 %); Kazaši - 3831 (0,4 %); Bělorusové – 2 639 (0,3 %); Korejci - 2389 (0,2%), ostatní národnosti - méně než 2000 lidí, také 21 430 nevedlo národnost ^[183] .

Volgograd, Volzhsky , Gorodishche , Krasnoslobodsk , které jsou do 1-2 hodin od dopravní dostupnosti, neoficiálně tvoří Volgogradskou aglomeraci , jejíž populace je minimálně 1355 tisíc lidí ^[184] , což ji řadí na 10. místo v počtu obyvatel mezi aglomerace Ruska .

Ekonomika

Průmysl

Po rozpadu SSSR je průmyslový potenciál Volgogradu částečně využit a již utrpěl značné ztráty. Podniky v závislosti na odvětví a efektivitě řízení zažily přechod k novému ekonomickému řádu různými způsoby. Energetický komplex (Volzhskaya HPP , GRES , CHPP-2 , CHPP-3) nesnížil výrobu elektřiny a tepla, podniky se modernizují a cítí se sebevědomě ^[185] . V dopravě došlo k přechodu průmyslové dopravy z říční na silniční, poklesl význam říční cesty Volha-Don, takže výstavba průplavu Volgodon-2 byla zmrazena a provoz průplavu Volgodon v letech 1990-2010 výrazně klesl, ale nyní se opět blíží rekordním hodnotám ^[186] . Po krizi v 90. letech dostávají obranné podniky Barríkada a Južnoje Proizvodstvo VGTZ (Sudoverf) státní zakázky na výrobu zbraní a provádějí modernizaci. Průmysl zpracování surovin (Krasny Oktyabr , závod na výrobu hliníku) a podniky vyrábějící zařízení pro těžbu surovin (Volgogradneftemash , závod vrtných zařízení , závod Petrov) je velmi závislá na globální situaci a s každou celoruskou recesí omezují nebo zastavují výrobu. Příkladem nešťastného osudu těžkého strojírenství je osud VGTZ . Závod, který dal jméno Traktorozavodskému okresu, byl jedním z největších výrobců pásových traktorů, výrobcem DT-75 , nejmasivnějšího v SSSR (více než 2 miliony traktorů) ^[187] . Civilní průmysl však potřebuje především kolové traktory a závod nebyl schopen poskytovat konkurenceschopné produkty a nyní je ve stavu bankrotu. VOLMA Corporation může sloužit jako příklad úspěšného osudu, která v krizi roku 1998 koupila zkrachovalou Volgogradskou sádrovnu, na jejím základě založila efektivní výrobu stavebních směsí a sádrokartonu a stala se jedním z lídrů na tomto trhu v Rusku. Turistický potenciál města je málo využíván, a to i přes existující „turistické magnety“ – památky bitvy u Stalingradu, Sarepta, rekreace a rybaření v nivě Volha-Akhtuba , cesta do Eltonu . Šance přilákat turisty se naskytla v souvislosti s mistrovstvím světa ve fotbale 2018 , pro které se ve městě staví hotely a stadion Pobeda .

Závod na díly a normály traktorů ^{[188].[189].[190]} , Závod dopravního inženýrství ^{[191].[192]} , Závod na výrobu motorů ^{[193].[194].[195]} , Khimprom ^{[196].[197]} , Stavba lodí Závod zanikl ^{[198].[199]} , továrna na zdravotnické vybavení - VZMO ^[200] .

Město je ve velmi složité ekonomické situaci – je s milionem obyvatel nejhudším z měst v Rusku ^[201] . Volgograd také drží několik dalších antirekordů mezi městy své velikosti: nejnižší platy (19 tisíc rublů v roce 2013), nejvíce opotřebovaná infrastruktura, nejmenší počet malých podniků na 1000 obyvatel (29,6 v roce 2012) ^[201] a zároveň nejvyšší platy úředníků mezi regiony Jižního federálního okruhu - v průměru 54 000 rublů ^[202] .

Průmyslová odvětví	Největší podniky města
Strojírenská a obranná výroba	<u>Barikády</u> <u>Traktorový závod</u> <u>Volgogradneftemash</u> <u>Továrna na vrtací zařízení</u> <u>Severstal-Metiz</u> <u>Závod vážících zařízení</u> <u>Závod pojmenovaný po Petrovovi</u>
Hutnictví	<u>Červený říjen</u> <u>hliníkárna</u>
Převrava	<u>Volgogradská větev Volžské železnice</u> <u>Kanál Volha-Don</u> <u>letiště Volgograd</u> <u>Metroelektrotrans</u>
stavební průmysl	<u>ŽBI-1</u> <u>VOLMA</u>
Chemický průmysl	<u>Žiravý</u> <u>Rostlina sazí</u> <u>Lukoil-Volgogradneftepererabotka</u>

Energie	Volzhskaya HPP GRES CHPP-1 CHP-2 CHPP-3
Oddělení designu	Tyazhpromelectroproekt Titan
potravinářský průmysl	Zahrady oblasti Don Confil Hořčičná rostlina "Sarepta" Sládek Volgomyasomoltorg Sarepta-TomatoProm Mlýn Sarepta Pekárna № 5 Chléb Rudé armády MegaMix Makarna Zdraví Mlékárna Volgograd Závod volgogradské hořčice RODOS Ruský chléb Volgogradobprodukt Experimentální závod na výrobu nápojů Volgograd
Místní maloobchodní řetězce	MUŽ Radezh Nákup

Poštovní známky a faleristika věnované průmyslu města:

- Traktorová továrna 1947
- Volzhskaya HPP 1951
- Barikády 2014
- Odznak k 20. výročí Volgogradského vrtného oddělení č. 1. Razítko "SV". Hliníková varianta
- Odznak ke 40. výročí podniku "Závod dílů a norem traktorů 1932-1972". Razítko "SV"

Přeprava

Meziměstský

Volgograd si lze představit uprostřed 6cípé hvězdy odcházejících federálních a regionálních silnic. Městem prochází dálnice [P22](#) (Moskva-Astrachaň), trasy začínají: [P228](#) (do Syzranu), [P221](#) (do Elisty), [A260](#) (do Doněcku), [P226](#) (přes Volžskij do Samary), [P219](#) (do Tichoretska přes Kotelnikovo a Salsk), a také regionální silnice [18R-1](#) (přes Volzhsky do Astrachaně). Obchvat pro tranzitní dopravu je pouze částečně v severní části města (3. podélný), což vás nutí jet dále na Vtoraya Longitudinal, která vede podél městské zástavby. Volhu lze přejet přes vodní přehradu Volžského nebo po Volgogradském mostě do Krasnoslobodska. Pravidelné autobusové linky jsou organizovány z centrálního autobusového nádraží v Rusku, stejně jako do republik Zakavkazska a Střední Asie ^[203].

Železniční osobní branou města je stanice Volgograd-1, pro nákladní dopravu (dříve a příměstská) se také používá stanice Volgograd-2. Obě stanice patří do Volgogradské větve Volžské železnice. Z těchto stanic vedou 4 směry: Moskva (u Ilovlya se větví na směr Moskva a Saratov), Astrachaň, Krasnodar, Rostov.

Leteckou branou města je mezinárodní letiště Gumrak , které se nachází ve vesnici Gumrak 10 kilometrů od Volgogradu ^[204] .

V jižní části města začíná Volžsko-Donský kanál - spojnice v jediném hlubinném systému , kterým je město vodou spojeno s Kaspickým , Černým , Baltským a Bílým mořem , Moskvou a Petrohradem. Volgograd přijímá osobní a turistické lety na Centrálním nábřeží, na molu River Station ^[205] , nákladní lety - v říčním přístavu Tatyanka ^[206] .

Městský

Specifičnost silniční sítě Volgogradu vychází z jejího neobvyklého tvaru: stavební pás o šířce jednoho až pěti a délce asi šedesáti kilometrů, ve kterém se několikrát střídají vícepodlažní komplexní budovy, soukromý sektor, průmyslové zóny, a oblasti nezastavěné stepi. Stalo se to historicky, město se rozrostlo podél Volhy s průmyslovými podniky a osadami s veškerou potřebnou infrastrukturou. Po délce Volgogradu vedou tři hlavní podélné dopravní dálnice: 1., 2. a 3. podélná. "Podélný" je běžný název odrážející skutečnou situaci; legálně je to řetězec různých ulic:

Stanice metra - Leninovo náměstí

- 1. podélná (od severu k jihu: ulice Nikolaje Otrady + Lenin Avenue + Dělníci a rolníci + Lev Tolstoj + Electrolesovskaya) - nejbližší Volze (1-3 kilometry); protíná centrum, právě podél něj se nacházejí téměř všechny památky města;
- 2. podélná (od severu k jihu: Opolčenskaja + Eremenko + Lermontov + Rokossovskij + Čerepovetskaja + Univerzitní třída + 64. armáda + Kolosovája + Limonovája + Roslavlská + Sandy + Lazorevaja + Hrdinové Stalingradu + 40 let Komsomolu) - nejrozšířenější a naložený;
- obchvat 3. podélný umožňuje objet pouze severní a centrální části města; abyste se dostali na jih města, musíte jít na 2. podélnou. Situace s obchvaty je složitá, s nárůstem počtu vozidel se snáze dostanete do sousedních krajských center kraje než na druhý konec města. Ve skutečnosti je město rozděleno na slabě propojený sever a jih.

Během sovětského období se volgogradská autobusová doprava vyvinula do schématu typického pro regionální centra SSSR. Z jednotlivých mikročástí a vesnic přicházely autobusové linky do jádra jejich obvodu, odkud směřovaly další trasy po nejrušnějších ulicích do centra města k automobilovým a železničním stanicím. Vozový park městských autobusů byl také typicky sovětský: PAZ-672 a PAZ-32053 v podnicích oddělení, LiAZ-677 a LAZ-695 na vnitroměstských letech, Ikarus šel do regionálních center. Během postsovětského období se schéma vnitroměstské komunikace částečně změnilo: resortní autobusy téměř zmizely, když podniky změnily své formy vlastnictví ze státního na soukromé, všechny městské PATP (podniky osobní automobilové dopravy) byly sloučeny do jediného provozovatele SUE VO "Volgogradavtotrans" ^[207] , téměř celá bývalá flotila vnitroměstských autobusů nahrazena novými modely Volzhanin-5270 , LiAZ-5256 , LiAZ-5293 , PAZ-3204 , PAZ-3237 , flotila meziměstských autobusů byla nahrazena pohodlnějším . Koncem roku 2016 přišla do města dceřiná společnost firmy PiterAvto, Volgograd Bus Park ^[208] . Na svých trasách využívá autobusy LiAZ 5292.67 a PAZ-3203 . Stejně jako ve většině měst v Rusku autobusy ve většině případů konkurují minibusům na modelech rodiny Gazelle . Meziměstská autobusová doprava je zajišťována ze dvou autobusových nádraží - hlavního "Centrálního" v centrální části a autobusového nádraží "Jižního" obsluhujícího jižní regionální směry. V souvislosti s přípravami na fotbalový šampionát 2018 byla přijata opatření k přesunu centrálního autobusového nádraží na území sousedící s letištěm Gumrak s cílem postavit novou moderní budovu a nechat centrální obvod Volgograd přetížený vozidly ^[209] . Nápad přestěhovat autobusové nádraží vyvolává kritiku^[210] ; v roce 2017 byl na veřejných projednáních schválen přesun autobusového nádraží, nikoli však na letiště, ale mnohem blíže^[211] .

Caricyn se stal prvním krajským městem v Rusku, které si pro sebe postavilo tramvaj . V roce 1913 byla položena stávající trať , která znamenala začátek Volgogradské tramvaje . Nyní se tramvajový systém skládá ze tří nepropojených linek, z nichž jedna je vysokorychlostní tramvaj , která zahrnuje 6 stanic metra vybudovaných podle standardů metra a 15 pozemních stanic. Tramvaje ve městě jsou provozovány

tramvajemi Tatra-T3 , které jsou páteří tramvajového parku. V postsovětském období provozovatel městské veřejné elektrické dopravy Volgograd , MUP Metroelektrotrans , mírně aktualizoval vozový park tramvajů o modely LVS-2009(10 kusů), KTM-23.03 (20 kusů) a upravené modely Tatra T3 MTTA-2 . Celková délka tramvajové sítě je 137,1 kilometrů a 13 tras ^[212] .

Novoročním dárkem pro měšťany bylo 31. prosince 1960 otevření první linky volgogradského trolejbusu na trase " Nádraží Volgograd-1 - Dolní obec VGTZ ". Za poslední půlstoletí byly trolejbusové trasy položeny ve všech městských částech bez výjimky. Základem parku jsou modely ZiU-9 , Trolza-5275.03 "Optima" a BKM-32100D . Celková délka trolejbusové sítě je 159 kilometrů a 14 tras ^[212] .

V roce 1959 byla zahájena první trasa městského vlaku . Od roku 2015 se městský elektrický vlak Volgograd skládá z 5 linek a 11 tras (z nichž 7 je regionálních), kromě Volgogradu obsluhujícího Volzhsky, Kotelnikovo , Surovikino . Elektrický vlak je jediným typem osobní elektrické dopravy, jehož trasy jsou položeny po celé délce města - ze stanice Yuzhnaya do severní stanice Spartanovka a dále do satelitního města Volzhsky. Centrem sítě je železniční stanice Volgograd-1 .

Vzdělávání a věda

Hlavní článek: Vyšší vzdělávací instituce Volgogradu

První zmínka o organizaci základního školství v Caricyn je z roku 1808, městský magistrát uzavřel s penzionovaným seržantem Ivanem Vlasovem dohodu o výchově dětí „kolik z těchto rekrutů může. 1. - číst, 2. - psát písanky a digitální štít, 3. - aritmetika ve čtyřech částech“ ^[213] . Také u kostelů Tsaritsyn tam jsou farní školy . Ale bylo to jen učení psát, počítat a základy pravoslaví . Počátek systémového vzdělávání začal v 80. letech 19. století, kdy byla založena více než desítka vzdělávacích institucí. Prostředky na to byly vyčleněny z městského rozpočtu, značná část byla odebrána pomocí caricynských podnikatelů. V roce 1911 bylo v Caricyn 14 mužských, 9 ženských a 2 smíšené školy ^[214] . Škola znamenala všechny vzdělávací instituce, ale v té době se dělily na gymnázia (prestižnější klasické vzdělání s hlubším studiem latiny , starověké řečtiny a cizích jazyků) a protogymnázia (od roku 1871 byly reálné školy méně prestižní aplikované vzdělání). Budova prvního caricynského gymnázia, Aleksadrovskaja, postavená v roce 1875, se dochovala dodnes v přestavěné podobě, nyní jižní křídlo budovy regionální správy na Lenina Avenue 9 a budova první skutečné školy z roku 1881 je severní křídlo téže budovy ^[215] . Všechny čtyři budovy ženských gymnasií se dochovaly do naší doby: ministerská č. 1 (tedy státní, v 19. století bylo takové rozdělení škol) Mariinskaja, založená v roce 1877 - nyní odbor regionální statistiky na 7. Čujkovova ulice ^[216] , ministerská č. 2, založena 1908 - nyní 83. střední škola na Lenině prospektu 21 ^[217] , č. 3 soukromá paní Stetsenko - nyní hudební škola č. 1 na Puškinově ulici, 13, č.p. 4 Ministerské ženské gymnázium - nyní Kozácké divadlo na Akademičeské ulici, 3 ^[218] Budova farní školy kostela Nanebevzetí Panny Marie, otevřená v roce 1887, se zachovala - nyní se dům nachází na Ciolkovského ulici 15A ^[219]

- Mariinsky 1. ženské gymnázium, nyní Regionální oddělení statistiky
- 4 Gymnasium žen, nyní kozácké divadlo
- Farní škola kostela Nanebevstoupení Páně, nyní administrativní budova
- Učitelství sbor Mariinského ženského gymnázia
- studenti Mariinského gymnázia

Po revoluci a občanské válce byly všechny školy převedeny na sovětské standardy vzdělávání, bylo zavedeno všeobecné bezplatné školní vzdělávání a počet škol mnohonásobně vzrostl. Ve 30. letech 20. století byl položen základ vysokého školství, jehož absolventi rozvinuli nejdůležitější oblasti činnosti města až do současnosti: Průmyslový a pedagogický ústav 1931, Stavební ústav 1931 (zrušen dalšími vysokými školami v roce 1933, obnoven v roce 1963), Traktorový ústav 1930, léčebný ústav 1935.

Předválečná budova Traktorové univerzity na ul. Děgtyareva, 2, patří univerzitě a pracují v ní katedry večerního a korespondenčního vzdělávání. Pro další vysoké školy byly po bitvě u Stalingradu

vybudovány monumentální budovy v centrální čtvrti. Ještě ve válečném roce 1944 byl otevřen Zemědělský institut (ve městě Urjupinsk, Stalingradská oblast, od roku 1948 ve Stalingradu), 1957 - hudební škola (znovu otevřena z Caricynské hudební školy, vedoucí historii od roku 1917), 1960 - Ústav tělesné kultury , v roce 1967 -- Vyšší vyšetřovací škola ministerstva vnitra , Volgogradská státní univerzita byla otevřena v roce 1980. V roce 1929 zahájila Stalingradská letecká škola výcvik vojenských pilotů a v roce 1942 byla kvůli přiblížení frontové linie evakuována do Kustanaj . V roce 1946 se škola nevrátila do zničeného Stalingradu, ale byla přemístěna do Novosibirsku , kde byla v roce 1960 rozpuštěna. Na stávající infrastruktuře Stalingradské školy začala být založena Kačinská letecká škola , která byla v roce 1954 převedena do Stalingradu a existovala až do rozpuštění v roce 1998.

Po roce 1991 byla otevřena Ortodoxní univerzita (1993) a řada dalších nestátních univerzit a byly otevřeny pobočky univerzit v dalších ruských městech. K roku 2014 je zde 244 mateřských škol ^[220] , 123 středních škol ^[221] , 15 gymnázií ^[221] , 10 lyceí ^[221] , 12 internátů ^[222] , 18 ZUŠ ^[223] , 2247 sportovních škol ^[2247] , 9 hudebních škol ^[225] .

Kultura

Hlavní článek: **Kultura Volgogradu**

Muzea

Muzejní práci v Caricyn inicioval Petr Veliký , který v roce 1722 daroval měšťanům svou čepici a hůl ^[226] . Petrův dar nebyl ojedinělý, byla to obyčejná třešňová tyčinka a plstěná pokrývka hlavy, ale díky legendární osobnosti se staly prvními městskými památkami a jsou vystaveny jako muzejní exponáty po všechny následující roky až do současnosti. Byly to ale exponáty městského magistrátu (současnou obdobou je kancelář starosty) a prvním caricynským muzeem je Local Lore , založené v roce 1914 v budově Domu vědy a umění (nyní sídlí v budově bývalá zemská rada).

1982 Panorama muzeum "bitva u Stalingradu"

V roce 1937 sovětská vláda založila 2. muzeum města - Caricynovo muzeum obrany pojmenované po soudruhovi. Stalin. A hned následujícího roku 1938 byl zatčen a zastřelen její ředitel a zakladatel V. M. Alekseev ^[227] . Po bitvě u Stalingradu bylo muzeum doplněno četnými exponáty z let 1942-1943 a stalo se muzeem „Obrany Tsaritsyn-Stalingrad pojmenované po. soudruh Stalin. V roce 1984 bylo založeno Muzeum bitvy u Stalingradu, do jeho monumentální budovy Panorama byly přeneseny exponáty z druhé světové války a muzeum se opět začalo specializovat na obranu Caricyn . Od roku 1991 je na rozdíl od sovětských časů věnován památce obou stran občanské války , včetně bělogvardějců .

Panorama Museum "Bitva u Stalingradu" se stalo největším a nejznámějším muzeem ve Volgogradu. Nachází se na místě "Obranného uzlu Penza" - skupiny budov podél ulice Penzenskaja (nyní Sovětskaja), kterou bránila 13. gardová divize . Součástí muzejního komplexu je Gerhardtův mlýn , panorama "Porážka nacistických vojsk u Stalingradu" - největší obraz v Rusku, expozice vojenské techniky 40. let, stéla měst hrdinů , četné exponáty zbraní a vyznamenání, osobní věci vojenského života generálů i obyčejného vojáka. Nedaleko se nachází Pavlovův dům , který přežil bitvy .

V roce 1960 otevřelo své brány Volgogradské muzeum výtvarných umění pojmenované po Maškovovi , které se specializuje na práci stalingradských/volgogradských umělců a sochařů. V roce 1989 bylo otevřeno Muzeum Staré Sarepty - věnované památce německých kolonistů 18. století . Muzeum se stalo jádrem center německé, kalmycké, tatarské a ruské kultury, byla otevřena knihovna v němčině. V roce 2009 bylo na bázi závodu vázících zařízení otevřeno muzeum měř a vah . V historické budově městské vodárenské stanice bylo v roce 2010 otevřeno městské muzeum věnované městskému vodovodu „Vodokanal“.

Dne 5. října 2017 byl v centru města, v nivě řeky Carice, otevřen interaktivní muzejní park „Rusko – moje historie“ o rozloze více než 7 000 m² vybavený projekční kupolí, hologramy, audio průvodce, zvukové a světelné systémy. Muzeum bylo realizováno v rámci celoruského projektu „Rusko – moje historie“ [228].

Divadla a hudba

Až do druhé poloviny 19. století existovalo v Caricynovi divadelní umění v podobě lidových stánků [229]. První zmínku o vzniku divadla uvádí saratovský policejní náčelník v roce 1872: „V provincii Saratov jsou tři divadla: dvě v Saratově, letní a zimní, třetí v Caricyn v soukromé kamenné budově ve vlastnictví obchodníka. Kalinin, a je udržován čestným občanem Alexandrem Astapovem, v divadle Jaroslavtsev » [229]. V roce 1882 se na místě současné stanice metra Pionerskaja v nivě Carice objevila zahrada a stanice (jak se tehdy otevřené scéně říkalo) Concordia, která se stala prvním hudebním divadlem ve městě [230]. V roce 1905 koupil Concordii caricynský průmyslník Vladimír Miller a postavil novou divadelní budovu pro 1300 míst (tohoto rekordu město nedosáhlo ani nyní, Volgograd tak velké divadelní prostory nedisponuje) [230]. Concordia se mění v operu známou po celém Rusku, kde vystupovali Figner, Chaliapin, Sobinov a další vynikající umělci [229]. V roce 1913 caricynský obchodník, filantrop a amatérský tenorista Repnikov postavil budovu Domu vědy a umění na Alexandrovském náměstí, kde hraje činoherní divadlo Caricyno [229].

Během první světové války a občanské války byly nemocnice pro raněné umístěny v divadelních budovách, od roku 1922 Stalingradské divadlo hudební komedie - budoucí Volgogradské hudební divadlo - uvádělo svá první představení v bývalé Concordii a v bývalém domě. vědy a umění Stalingradské hudební a dramatické divadlo - SÍŤ budoucnosti. V roce 1933 uvedl první premiéru městského divadla mladých. V roce 1937 bylo dřevařské amatérské loutkové divadlo uznáno jako profesionální soubor a řadou přejmenování se stalo krajským loutkovým divadlem [231]. Divadla otevřena v následujících letech: Volgogradské divadlo jednoho herce 1989, Volgogradské hudební a činoherní kozácké divadlo 1992, Caricynská opera 1993, Volgogradské divadlo mládeže 2006, Volgogradská laboratoř současného divadla 2008, První činoherní divadlo 2012. V tradici prvních vystoupení Concordia Orchestra po 100 letech pokračuje Volgogradský akademický symfonický orchestr. Ve městě jsou dvojce varhany – v centrální koncertní síni a v koste Muzea Sarepta.

Kina

V roce 1915 postavil Vladimír Miller první kino Parnas v Caricynu na místě současného domu v Leninově ulici 6, který byl po 2 letech znárodněn a dostal nové jméno - Krasnoarmějec. Od 20. let 20. století byly všechny městské kostely, kromě kazaňské katedrály, uzavřeny a přeměněny na kluby, knihovny a kina. Kostely Seslání Ducha svatého (v tomto místě je obytný dům na ulici Chapaev, 26), kostel Nejsvětější Trojice závodu DUMO byly přeměněny na kina a některé další. V rostoucích dělnických osadách Stalingradu se stavěly nové budovy kin. Některé z nich byly zničeny během bitvy u Stalingradu, některé byly přeneseny do nových, monumentálnějších budov. Do roku 1991 fungovaly ve Volgogradu desítky kin, v současnosti se z těch „sovětských“ promítají filmy pouze v „Udarniku“ v okrese Traktorozavodsky, zbytek starých kin nemohl v nákupech a zábavě konkurovat moderním multiplexům středisek. Od roku 2015 je ve městě 15 kin (z toho 8 ve 3D technologii) a CinemaPark v nákupním centru Europa je v technologii IMAX [232].

Ostatní oblasti

Stavba planetária byla načasována k nadcházejícímu 70. výročí Stalina v roce 1949. Termíny dokončení objektu se zpozdily, planetárium bylo zprovozněno v roce 1954, ale prvky věnování k výročí - číslo 70 ve stropních svítidlech a další dekorativní prvky zůstaly dodnes. Zachován je také Stalinův portrétní panel z polodrahokamů, umístěný ve foyer planetária; byla po Stalinově smrti pečlivě zazděna a v roce 2004 otevřena bez poškození. Speciální zařízení pro planetárium věnoval Carl Zeiss z NDR. Planetárium se stalo třetím v SSSR po Moskvě a Kyjevě a jedním z nejmonumentálnějších a nejkrásnějších mezi planetárii SSSR.

Cirkus Stalingrad byl postaven v roce 1932 v okrese Traktorozavodsky, cirkus otevřel prokurátor Vyšinskij [233]. Budova byla zničena v bitvě u Stalingradu a protože cirkus nebyl obnoven, nyní je to trh se zeleninou. Současná budova Volgogradského cirkusu byla otevřena v centrální čtvrti v roce 1967.

První knihovnou v Caricyn byla placená čítárna v knihkupectví Apabelova, která byla otevřena v roce 1894, i když na veřejném shromáždění a radě Zemstva již byly knihovny pro veřejnost uzavřené. První veřejná knihovna byla otevřena v roce 1900 s pomocí caricynského filantropa Lapshina v budově 1 hasičské zbrojnice [234]. Ve 20 předválečných letech nastal obrovský zlom v rozvoji knihovnictví, byly otevřeny desítky knihoven ve vzdělávacích institucích, továrnách a v dělnických osadách. Téměř veškerý jejich knižní fond byl během války ztracen, ale v poválečných letech se oživil a rozrostl [235]. Nyní jsou ve Volgogradu desítky knihoven, včetně Gorského regionální knihovny a Volgogradská regionální speciální knihovna pro nevidomé. V letech 2014-2016 byla na území Volgogradu optimalizována struktura městských knihoven. *V letech 2014-2016 bylo uvolněno celkem 11 prostor včetně poboček č. 5, 14, 16 a 19 a dále dětské knihovny č. 11, 15 a 16. Knižní fond byl lokalizován ve větších knihovnách a čtenáři byli převedeni do sousedních knihoven. V roce 2017 se plánuje optimalizace dalších 5 knihoven z 50 zbývajících.* Jedna pobočka knihovny ve více než milionovém Volgogradu tak uspokojuje potřeby více než 20 000 lidí. Celkem je v Rusku 44 500 knihoven, populace je 144,1 milionu lidí. Jedna knihovna v průměru poskytuje přístup k literatuře 3 238 Rusům.

Město v kulturních dílech

Varianta legendy o původu křestního jména města - Caricyn - je popsána v epickém románu etnografa-beletristy P. Melnikova-Pecherského "Na horách" (kapitola 15):

... Odal, opouštějící čet, potichu zajel za chánem (Zlatá horda) k oknům. A vidí: Hvězda Khorasan (milovaná manželka), její příbuzní a otroci, všichni v jasných šatech, s veselými tvářemi, stojí před giaourem, oblečení v brokátu, zpívají nějakou hlasitou píseň. Zde hvězda Khorasan přichází ke giaurovi a políbí ho na ústa. Zuřivý chán neviděl světlo, zakřičel na čet, vtrhl do komnat a nařídil zbit každého, kdo tam byl. A bylo to v noci jasné Kristovy neděle, kdy na konci maturit byla hvězda Khorasan, tajný křesťan, první, kdo křtil s knězem. Palác byl vypálen, jeho zbytky zničeny, stromy v zahradách vykáceny. Místo je opuštěné. A řeka, která tekla poblíž paláce, se od té doby nazývá řeka Queen. A tak se jí říká dodnes. Na Volze, na jedné straně ústí Carice, stojí město Caricyn, na druhé kozácká Slobidka a za ní jsou nesmírné stepi a na nich nomádké stany Kalmyků.

Až do druhé poloviny 19. století zůstával Caricyn malým okresním městem s několika tisíci obyvateli, ve své době zůstával pouze v esejích cestovatelů. Výjimkou jsou popisy povstání Pugačeva, Bulavina, Razina. Od druhé poloviny 19. století získává Caricyn status průmyslového a obchodního centra regionu a zmínky a popisy nového kupeckého a řemeslného způsobu života se na stránkách knih a novin začaly objevovat velmi často. častěji.

Hlavní články: Bitva o Stalingrad v populární kultuře

Ve 20. století měla na život města obrovský dopad bitva u Stalingradu, která rozdělila všechny sféry života včetně kultury na „před“ a „po“. Proto jsou dnes dokumentární a hraná díla o Caricyn-Stalingrad-Volgograd rozdělena do tří hlavních období:

- *Caricyn a předválečný Stalingrad*. Díla: esej A. I. Kuprina „Požár carevny“ (1901), celovečerní film „Obrana carevny“ (1942), román „Predátoři“ I. K. Rebrova o stavbě železnice Volha-Don (1959).
- *Bitva u Stalingradu*. Nejvíce zmiňované období [236], které se odráží v největším počtu uměleckých děl o bitvách ve městě. S rozvojem techniky se objevily počítačové hry, ve kterých v trojrozměrném prostoru fotografie a topografické mapy simulovaly budovy Stalingradu v letech 1942-1943, kde se odehrávaly nejslavnější pouliční bitvy.
- *Znovuzrozený z ruin Volgogradu*. Díla: báseň, která se stala písní „Bříza roste ve Volgogradu“ od Margarity Agashiny (1962).

Všechny tři epochy historie města se odrážejí v básni „Caritsyn – Stalingrad – Volgograd“ od volgogradského básníka Pavla Velikzhanina [237].

Volgograd ve filatelii (seznam) a numismatice (seznam):

- "Hudební divadlo" 1947

- Lenin Street 1950
- Kino "Vítězství" 1950
- Pavlovův dům 1950
- 3 rubly 1993

Architektura

Architektura města přežila několik vln ničení. První začala v 80. až 10. letech 19. století, kdy během tohoto období vzrostla populace a ekonomika města více než 10krát. Město, které náhle zbohatlo, zbouralo chatrče a kůlny, zbytky pevnostních zdí a valů, které přežily do této doby, a postavilo elegantní obchody, hotely a nájemní domy. Stavební boom v letech 1870-1910 smetl pevnost-půlvesnici Caricyn téměř úplně, s výjimkou chrámů ^[238]. Další vlna přišla v občanské a následné ideologické válce. V této době byly chrámy všech denominací buď zničeny, nebo byly přestavěny budovy pro jiné účely. V roce 1932 byla zničena nejstarší budova ve městě, 300 let starý kostel Jana Křtitele. Obrovské škody způsobila Velká vlastenecká válka, kdy se stal Stalingrad válečnou zónou. Sovětští kinematografové přispěli ke zničení města, natáčeli pseudodokumentární kroniky a vyhazovali do povětří budovy, které přežily bitvy o velkolepé záběry ^[239]. V poválečných letech byla obnova Stalingradu prováděna podle plánu města s prostornými ulicemi a třídami, ve kterých měla předválečná architektura právo na život, jen pokud „nezasahovala“ do nové dálnice města: Mira Street, Alley of Heroes, Lenin Avenue. Ještě v 60. letech 20. století byly zbořeny domy obnovené po bitvě u Stalingradu, ve kterých se žilo 15–20 let po válce ^[239]. Ještě Volgograd podarilo se zachovat fragmenty složitého vývoje téměř každé doby a počet jednotlivých staveb v poválečných čtvrtích se pohybuje ve stovkách. Obecně nezůstalo nic jen z hradeb a bašt caricynské pevnosti.

- 1770-1820 let. Nejstaršími domy ve městě jsou domy německé kolonie Herrnhuter v Sareptě, nyní Muzeum Sarepta. Kirkha (1772 - nejstarší budova ve Volgogradu), lihoval, knihovna, "dům neprovdaných žen", "dům svobodných mužů" a další budovy této doby seřazené kolem malého náměstí. Sarepta je ve velmi žalostném stavu. Obnoveno bylo jen pár budov, zbytek se postupně přesouvá z havarijního stavu do ruin.
- 1800-1900. Kraj Tsaritsyn byl částečně zachován v Beketovce. Kostel Nikity Vyznavače se dochoval do dnes. s. sh. 44°24'00" východní délky e. (1795 – nejstarší dochovaný), kostel Paraskeva Pyatnitsa 48°36'43" s. sh. 44°25'53" východní délky e. (konec 18. století). Dochovaly se nejstarší dřevěné chatrče z 19. století z lesa, kteří se sem plavili po Volze Beljany, včetně Shumilovy chatrče 48°35'13" s. sh. 44°25'59" východní délky e., kde se za druhé světové války nacházelo velitelství 64. armády.

- 1772 kostel v Sareptě

- Obytné budovy z 19. století na Pugačevské ulici

1880-1915 let. Jedním z rysů architektury Volgogradu jsou „skryté ulice“, kdy uvnitř obvodu monumentálních stalinských budov jsou neočekávaně domy Tsaritsyno, často pod úhlem od stávajících ulic, opakující obrysy dávno zaniklé hradby. . Skryté uličky se zachovaly na ulicích Ostrovského , Puškina, Volodarského, Kirsanova.

Caricynským obchodníkům se nejvíce líbil ruský styl historismu populární v 19.

století - to je nejběžnější historický styl města. Do dnešní doby se nedochovalo

mnoho budov v jiném stylu: Masný sbor z roku 1910 v secesním stylu , Mariinské ženské gymnázium z roku 1877 ve stylu klasicismu .

- 1899 Kazaňská katedrála

- Mariinského ženského gymnázia. Nyní sv. Chuykova, 7

- 1897 Tsaritsyn hasičská stanice

- Masná stavba v roce 1910. Centrální trh

- "Skrytá ulice" Ostrovského uvnitř čtvrti

- 1910-1912 let. Anglie, zastoupená firmou Vickers , pomohla jako její spojenec v budoucí první světové válce vybudovat caricynskou dělostřeleckou továrnu a ubytování pro dělníky. Tato vesnice Dolních barikád vešla do historie jako Ljudnikovův ostrov a byla těžce poškozena, ale většina budov byla v letech 1943-1945 obnovena ve své původní podobě. Nyní Pribaltiyskaya ulice 48°46'28" s. sh. 44°35'10" východní délky e. a Volžský prospekt 48°46'27" s. sh. 44°36'13" východní délky e. vypadají jako jiné anglické dělnické čtvrti z počátku 20. století s několika skvrnami poválečných stalinstických budov.

- 20. léta 20. století. Během těchto let se země začala vzpamatovávat z otřesů z let 1914-1920, ale tempo se ještě nezvedlo. Proto jsou po městě rozesety domy ve stylu socialistického konstruktivismu tak, jak byly postaveny - jeden po druhém: Dům návštěv, tatarské lázně, továrna na oděvy 8. března.

- 30. léta 20. století. Velmi silnou dekadou z hlediska ovlivnění architektury Stalingradu zůstaly po celém městě četné složité budovy, kromě Centrálního obvodu, kde se po válce rozhodli stavět z „čisté břídlíce“. Nejpočetnější (více než 50 budov) je Sotsgorod Tractor Plant - Dzerzhinsky Street a další ulice Horní a Dolní traktorové vesnice. Je to socialistické miniměsto s obrovskými školami, ústavem, kuchyňskou továrnou, kinem, cirkusem 48°47'58" s. sh. 44°35'49" východní délky e. (nyní zeleninový trh se standardním cirkusovým průměrem 16 metrů), parky, nábřeží. Ve válce poškozen, ale již ve 40. letech restaurován v téměř stejném stylu - poválečném oceláři . Na adrese Dzeržinskij, 32, je dům 48°48'22" s. sh. 44°35'35" východní délky e., odrážející historii ulice na jejím konci: socialistická výstavba - nápis „Ve třetím roce druhé pětiletky - 1930“, bitva u Stalingradu - četné štípané cihly z kulek a úlomků , velká díra z explodující skořápky, zchátralost je náš čas.
- Ve 30. letech 20. století ve městě působil slavný americký architekt Albert Kahn , známý rozvojem Detroitu. Ve Stalingradu pracoval na objektech Traktorového závodu a experimentálních dělníků Sotsgorod.

- 1920 tatarské lázně, nyní obytná budova

- 1930 Sotsgorod, Dzeržinskij ulice, obytný dům

- 1932 Guest House (nyní Hudební škola č. 2)

- 30. léta 20. století Obytný dům Klinskaya 32

- 1939 Dům konzerváren

1950-1960. Volgograd, vzkříšený z ruin, je ve stylu poválečného stalinského impéria . Právě tento architektonický styl se stal charakteristickým znakem města - téměř ve své původní podobě architektonické soubory tohoto směru zdobí Volgograd. Ze ztrát tohoto období - sovětská neonová reklama na střeších budov.

- 1954 Železniční stanice Volgograd-1

- Uvnitř vlakového nádraží

- Dům odborů

- Centrální nábreží

1970-1980. Během těchto let bylo postaveno mnoho typického bydlení - Chruščov a Brežněvka, ale neexistují téměř žádné ikonické budovy. Výjimkou jsou kruhové budovy Panorama , River Station (největší v Evropě a Rusku) ^[249] , restaurace White Aist.

- 1984 Panorama bitvy u Stalingradu

- Nádraží

- devadesátá léta V tomto desetiletí nebyly postaveny žádné bytové domy, ale zanechalo svou stopu v soukromém sektoru - rozvoj prestižních míst u Volhy se soukromými domy nových Rusů . „Chlapci“ si postavili svou vlastní představu o kráse: obrovský dům s malými střílnami, sloupy směšné pro obyčejný dům , přístavba k domu verandy v podobě parodie na starého Rusa věž z nekvalitních červených cihel.

- 2000 - do současnosti. V tomto období se obnovila výšková výstavba včetně sídlíšť . Poprvé po Stalinovi se začali pokoušet dělat nové domy krásné, ale již v moderní podobě. V soukromém sektoru se stále více objevuje smysl pro proporce - nové domy i v rozpočtové verzi jsou harmonické, s velkými okny, s fasádami z lícových cihel . Od roku 2014 se město připravuje na zápasy mistrovství světa. Na úpatí Mamayev Kurgan byl postaven mezinárodní stadion "Volgograd Arena ". Kromě toho byla pro mistrovství světa ve městě postavena a zrekonstruována 3 tréninková hřiště na bázi Akademie tělesné kultury a sportu, SC "Olympia" a stadion "Zenit"; 3 nové hotely. Klinická pohotovostní nemocnice č. 25 byla zrekonstruována vybudováním heliportu na jejím území; silnice (o celkové délce 280 km); inženýrské komunikace, řada letištních zařízení.

- Obchodní centrum města Volgograd

- Obytný komplex "Volga sails"

Pomníky a sochy

Nejstarší dochovaný Gogolův pomník z roku 1910 v komsomolské zahradě u divadla NET . Přežilo to, protože spisovatel Gogol neměl s mocí a politikou nic společného, všechny ostatní památky na státníky carské éry byly zničeny ve 20. letech 20. století. Dodnes se dochovaly také 3 předválečné památky: Yerman 1925, Dzeržinskij 1935 a Kholzunov 1940. Přežily válku s poškozením a byly obnoveny po typické Barmaleyově kašně , ale v roce 1951 byla zbořena, protože neměla uměleckou hodnotu. Ale díky slavné fotografii Evzerikhina , která ukazovala hrůzu války - sochu dítěte kulatý tanec na pozadí hořícího města a v průběhu let se stal symbolem bitvy u Stalingradu, replika kašny byla znovu vytvořena na Nádražním náměstí .

Památník "Vlast volá!" na Mamaev Kurgan

Po válce byly na klíčových bojištích postaveny četné památníky bitvy u Stalingradu , jako památky byly ponechány 3 zničené budovy: Gerhardtův mlýn , Ljudnikovův ostrov , tovární laboratoř závodu Krasnyj Oktabr . Na soutoku volžsko-donského plavebního kanálu a Volhy v roce 1952 byla postavena obří socha Stalina, později nahrazená sochou Lenina , největšího žijícího člověka na světě. Během Chruščovova období bylo zbořeno mnoho typických pomníků Stalina a byly instalovány stejné početné typické pomníky Leninovi. Poslední dílo bylo instalováno na střechu planetária v roce 1954 Vera Mukhina "Mír". V roce 1967 byla na Mamaev Kurgan postavena socha „The Motherland Calls “ , v době vzniku nejvyšší sochy na světě a nyní (2020) 11. ze seznamu nejvyšších . Pro obyvatele SSSR se stal symbolem Volgogradu a pro cizince spolu s plakátem "Vlast volá!" myšlenka Matky Ruska . Symboly města se staly také sochy „Stát k smrti“ a „Truchlící matka“. Frontová linie mezi Rudou armádou a Wehrmachtem v nejtěžší chvíli pro sovětské jednotky - listopad 1942 označuje památník "Obranná linie" - řetěz věží tanků T-34 , ve městě jsou na podstavcích další 3 tanky T-34.

Po perestrojce byly postaveny vojenské pomníky: padlým v první světové válce , v Afghánistánu , ve válkách na severním Kavkaze a kozákům, kteří šli do války. Ve Volgogradu se nachází: Pomník na počest založení Caricyna (1589-1989), prvního guvernéra Caricyna Grigorije Zasekina , patrona města Alexandra Něvského , "Požehnání" - pomník svatých Petra a Fevronie , "Chráněno před atomem" - pomník likvidátorům následků havárie v jaderné elektrárně Černobyl. Také se ve městě poprvé začaly objevovat památky bez historického nebo vlasteneckého důvodu: Anděl strážný, první učitel, socha „Vědění je síla“, motorkář, motorista, groš, socha milenců , podkova štěstí, dívka s harmonikou, čáp s novorozencem, chodící hroch, psi, kočka a kočka.

- Busta Gogola, 1910
- Mill Gerhardt
- "Stát k smrti"
- Historický Barmaley 23.08.1942
- Znovu vytvořený "Barmaley"
- Památník zakladatelů Tsaritsyn
- První guvernér Tsaritsyn Grigory Zasekin
- „Požehnání“ – pomník sv. Peter a Fevronia

- Anděl strážný z Volgogradu
- "Chráněno před atomem" - Památník likvidátorů následků havárie v jaderné elektrárně Černobyl

Nábřeží a parky

Hlavní článek: **Parky a náměstí Volgogradu**

Nábřeží zabírají maximálně desetinu celkové délky (asi 60 kilometrů) pobřeží a střídají se s průmyslovými zónami. Tato situace se vyvíjela od počátku 20. století, kdy se z centra města na sever a jih začaly budovat průmyslové komplexy s vlastními dělnickými osadami. Nejstarší, Central Embankment, byl říční přístav a obchodní skladiště od založení města. Ve 30. letech 20. století na něm byla zbourána dřevěná mola a kupecké sklady, vybetonován břeh, vysázeny stromy, květinové záhony a položeny vycházkové aleje ^{[241]. [242]}.

Během bitvy u Stalingradu bylo zničeno centrální nábřeží a po válce přestavěno ve stylu stalinského impéria, který se stal jedním z nejkrásnějších nábřeží Volhy. Okresy

Centrální nábřeží

Traktorozavodsky, Krasnooktyabrsky, Kirovsky a Krasnoarmeisky mají také násypy postavené ve 30. až 50. letech 20. století. Poté byly osvětleny, ozdobeny květinovými záhony, lavičkami, typickými sádrovými sovětskými sochami . Během pozdního sovětského období a zejména během postsovětského období byla tato infrastruktura ztracena. Nyní se z těchto hrází stal jen betonový břeh, slouží ke koupání, sportu a rybářům, ale pouze Centrální plní funkci vycházkové rekreační oblasti.

S parkovou rekreací pro občany se vedení města začalo zabývat v polovině 18. století . V roce 1886 byl na místě smutného hřbitova ze 17. století otevřen nejstarší park ve městě, Komsomolská zahrada , který přestal sloužit svému účelu. Centrálním parkem Caricyn před revolucí byl park Concordia v nivě řeky Caricy - ve 20. století se nedochoval. Ve 30. letech 20. století byly v blízkosti dělnických osad stalingradských podniků položeny parky , všechny přežily válku a před perestrojkou byly využívány k zamýšlenému účelu. Nyní je jejich osud jiný: některé z nich zapadají do nové reality - jsou zde kavárny a atrakce, některé jsou opuštěné.

V 60. letech 20. století byl v centrální části založen TsPKiO , největší park ve Volgogradu. Velké volné plochy v samém centru města vznikly rozhodnutím poválečných městských úřadů neobnovit ropné skladiště (bývalé Nobelovo skladiště), které bylo zničeno během bitvy u Stalingradu, ale převést nakládku ropy operace na jižním okraji města. V 90. letech prošel park zpustošením, nyní byl za asistence ázerbájdžánské vlády ^[243] obnoven a získává někdejší lásku měšťanů.

Sportovní

Historie sportu ve městě začíná přechodem od vesnického obchodníka k průmyslově-městskému způsobu života v druhé polovině 19. století. Spolu se zahraničními specialisty továren DUMO a Nobelova ropného skladu přišla vášeň pro fotbal . Jeho historie v Caricyn začala v roce 1909 týmy Shturm a Shtandart ze závodu DUMO, které upravily pustinu pro fotbalové hřiště (nyní nejstarší stadion ve Volgogradu, Monolit) pro zápasy ^[244] . V roce 1916 byl z hráčů tohoto týmu vytvořen tým " Republic " . V roce 1925 profesionální tým Dynamo " . Od 30. let 20. století sport nabyl na významu celostátního významu, vedení města udělalo mnoho práce na vytvoření tělocvičen, stadionů, koupališť ve všech prostorách. V roce 1929 byl založen tým Traktor Builder, budoucí Rotor . Po bitvě u Stalingradu došlo k oživení sportovního života města, o přednosti sportu pro vedení města svědčí datum prvního fotbalového utkání – 2. května 1943 (3 měsíce po osvobození Stalingradu). V poválečném období byly zakládány týmy: házená " Dynamo " a " Caustic " , vodní pólo " Spartak " , basketbal " Rudý říjen " , fotbal " Olympia " . V roce 1960 zahájila svou činnost Akademie tělesné kultury.

Fotbalový tým závodu "DUMO" 1916 - první sportovní tým města

V období 1920-1980 byla postavena četná sportovní zařízení, největší z nich: Traktorový stadion (1931), Centrální stadion (1962), Sportovní palác (1967), Centrální bazén (1967), Stadion Zenit (1980). V postsovětském období byl postaven stadion Olympia , pro mistrovství světa ve fotbale 2018 byl postaven fotbalový stadion Volgograd Arena , který se nachází na místě Centrálního stadionu. Sportovní infrastruktura vyvinutá v sovětském období dala vzniknout slavným volgogradským sportovcům: Isinbayeva , Slesarenko , Opaleva , Petrov , Ilčenko a další mistři světa a olympiád ^[245] .

Mistrovství světa 2018 ve Volgogradu

V roce 2018 hostil Volgograd 4 zápasy mistrovství světa. Za tímto účelem byl ve městě postaven moderní stadion „Volgograd Arena“. Stadion má kapacitu 45 000 lidí včetně novinářských míst, VIP míst a míst pro osoby s omezenou schopností pohybu.

Aréna hostila zápasy:

- Skupina G: Tunisko vs. Anglie 18. června, 21:00
- Skupina D: Nigérie - Island 22. června, 18:00
- Skupina A: Saúdská Arábie - Egypt 25. června, 17:00

- Skupina H: Japonsko vs. Polsko 28. června, 17:00

Na Nábřeží pojmenovaném po 62. armádě byl pro fotbalové fanoušky uspořádán FIFA Fan Festival. Běželo to po celý turnaj. Fanoušci mohli sledovat zápasy na velké obrazovce, stejně jako navštívit zábavní prostory a prodejny potravin. Na FIFA Fan Fest přijely známé zahraniční hudební skupiny Arash a Kadebostany.

zdravotní péče

Organizace zdravotnictví ve městě začala v roce 1807 zápisem do městského rozpočtu: vynaložit 10 727 rublů na stavbu "obchodního domu pro nemocné, stodoly, léčebny s lékárnou a ploty" ^[246], mor, jehož epidemie pravidelně zachycovaly Caricyn. V roce 1807 se objevil první lékařský pracovník - absolventka petrohradského porodního ústavu Ulyana Andreeva ^[247]. Až do 90. let 19. století mělo město pouze zemskou nemocnici se 40 lůžky. V roce 1913 měl Caricyn 4 nemocnice a 4 lékárny, 135 tisíc lidí sloužilo pouze 35 lékařům ^[248]. Během sovětského období se na obyvatele Volgogradu všech věkových kategorií vztahovala městská zdravotní péče. V postsovětském období začaly fungovat: obor mikrochirurgie oka (1988), Vědecké centrum Ruské akademie lékařských věd ortopedie a ortopedické kosmetologie (1992, nyní Městské centrum pro ortopedii a ortopedii Volgogradu) ^[249], Kardiologické centrum (1997) ^[250], perinatologické centrum (2010) ^[251], hemodialyzační středisko (2015) ^[252].

hromadné sdělovací prostředky

Hlavní článek: Masmédia Volgogradu

První noviny v Caricynovi, Volha-Don Listok, vyšly 2. ledna 1885. Její zakladatel a skutečný šéfredaktor Žigmanovskij byl vyloučen z Petrohradské univerzity za účast v ilegálních studentských kruzích, byl považován za nespolehlivého, a proto jako vydavatele použil loutku, poručíka ve výslužbě Petrova ^[253]. V roce 1897 dosáhl Zhigmanovskij vydání nových novin již pod svým vlastním jménem - "Caritsynsky Vestnik". Tyto noviny se staly nejrozšířenějšími ve městě a vycházely až do roku 1917. Po revoluci bylo vydávání těchto novin přerušeno, nové úřady začaly vydávat noviny „Struggle“, které se řadou přejmenování staly „Volgogradskaya Pravda“, a již téměř 100 let jsou oficiálními novinami městské vlády. Ve městě vycházejí také místní noviny: City News, Evening Volgograd, AiF -Volgograd, místní záložka v Komsomolskaja Pravda.

První číslo novin "Volzhsko-Donskoy list" ze dne 2. ledna 1885

Stalingradské rádio začalo fungovat 5. září 1933 a funguje s přestávkou v letech 1942-1943 do současnosti, nyní je nedílnou součástí Rádia Rusko ^[254].

Pravidelné televizní vysílání ve Volgogradu začalo 16. března 1958 poté, co byla dokončena výstavba televizního centra na Mamaev Kurgan. Okamžitě se v obchodech města objevila velká poptávka po televizorech. Studená válka probíhala, televize podléhaly povinnému účtování a krajský stranický výbor znal jejich přesný počet v roce 1959: 14021 ve Stalingradu, 2086 ve Volžském, 527 v přilehlých vesnicích ^[255]. Pro rok 2015 volgogradské zpravodajské televizní vysílání provádějí 2 státní kanály - regionální divize kanálu Rusko-24 NGTRK "Volgograd-TRV" a (MTV) Městská televize Volgograd.

Čestní občané a slavní rodáci

Hlavní článek: Čestní občané hrdinského města Volgograd

Čestnými občany byli současníci, kteří svou silou a talentem přispěli k řešení nejdůležitějších problémů své doby. V obchodníkovi Caricynovi jsou to patroni, kteří darovali finanční prostředky na vzdělání a zdravotní péči. Dále bojovníci a velitelé Rudé armády, účastníci obrany Caricyn a bitvy u Stalingradu. Od 50. let se hutníci, architekti a umělci stali čestnými občany.

Čestní občané podle roku udělení titulu (seznam):

- Petr Gubonin

- Semjon Budyonny
- Vasilij Čujkov
- Metropolitní němčina

Rodáci z Volgogradu (seznam).

Městské ceny

Výsledky obrany Caricyn

- 14. května 1919 - první z měst bylo oceněno čestným revolučním rudým praporem ^[256].
- 19. dubna 1924 - nejvyšší vyznamenání sovětského Ruska - Řád rudého praporu (nyní exponát Muzea bitvy u Stalingradu-rezervace, je vystaven v Pamětním a historickém muzeu) ^[256].

Výsledky bitvy u Stalingradu

- Rozkazem vrchního velitele I. V. Stalina ze dne 1. května 1945 č. 20 ^[257] byly Leningrad , Stalingrad , Sevastopol a Oděsa jmenovány městy hrdinů . Výnosem prezidia Nejvyššího sovětu SSSR z 8. května 1965 byla městu Volgograd udělena medaile Zlatá hvězda a Leninův řád ^[258] .
- 29. listopadu 1943 - Winston Churchill daroval městu meč Stalingrad , ukovaný výnosem krále Jiřího VI . Velké Británie (nyní exponát bitvy o Stalingrad muzejní rezervace, je vystaven v Panorama Museum).
- 23. června 1984 - Francouzský prezident Francois Mitterrand předal Volgogradu Řád čestné legie .

Dvojčeská města a stejnojmenná jména

Prvními sesterskými městy se v roce 1944 staly Stalingrad a Coventry , které daly vznik tomuto mezinárodnímu hnutí ^[259] . Nyní je Volgograd spojený s 25 městy ^{[260].[261]} , mnoho z nich má Volgogradskou ulici . V Moskvě se nachází Volgogradský prospekt a stejnojmenná stanice metra . Na památku bitvy u Stalingradu je pojmenováno značné množství ulic, tříd, náměstí v různých zemích .

Některé další technické objekty a termíny se nazývají "Stalingrad" : stanice metra v Paříži , asteroid .

V roce 2022 oznámily Coventry a Hirošima přerušeni vazeb sesterských měst kvůli ruské invazi na Ukrajinu ^{[262].[263]} .

Seznam sesterských měst Volgogradu

Města s ulicí Volgogradskaja

↑ Zobrazit kompaktně

1. ↑ Lídří . Staženo 23. 5. 2019. Archivováno z originálu 25. 5. 2019.
2. ↑ Традиция празднования Дня рождения Волгограда появилась 23 года назад. Официальный сайт администрации Волгограда (2 сентября 2010). — «Сейчас День города проводится в первые сентябрьские выходные». Дата обращения: 19 февраля 2014. Архивировано 19 февраля 2014 года.
3. ↑ Евдокимов М. Ю., Рыбалко Н. В. Волгоград. Большая Российская Энциклопедия. Москва: Научное издательство «Большая российская энциклопедия» (2018). Дата обращения: 7 июня 2019. Архивировано 26 апреля 2019 года.
4. ↑ Перейти обратно: ¹ ² Устав города-героя Волгограда Архивная копия от 27 апреля 2020 на Wayback Machine.
 Наименование муниципального образования согласно уставу города-героя Волгограда Архивная копия от 27 апреля 2020 на Wayback Machine — городской округ город-герой Волгоград (городской округ Волгоград). Термины «городской округ Волгоград», «муниципальное образование», «Волгоград», применяемые в уставе, имеют одинаковое значение
5. ↑ Перейти обратно: ¹ ² Пospelов, 2002, с. 102.
6. ↑ Баллад Ф. В. «Приволжские Помпеи» стр 95
7. ↑ Баллад Ф. В. «Приволжские Помпеи» стр 98
8. ↑ Пачкалов А. В. Мечетное городище: историографический обзор // Восток-Запад: Диалог культур Евразии. Проблемы средневековой истории и археологии. Вып. 4. Казань, 2004. С. 148—153.
9. ↑ Пачкалов А. В. Предшественники Царицына // Золотоордынская цивилизация. Вып. 1. Казань, 2008. С. 137—141; Пачкалов А. В. Мечетное городище: историографический обзор // Восток-Запад: Диалог культур Евразии. Проблемы средневековой истории и археологии. Вып. 4. Казань, 2004. С. 148—153.
10. ↑ Английские путешественники в Московском государстве в XVI веке. — Рязань: Александрия, 2006. — С. 320
11. ↑ Перейти обратно: ¹ ² Разрядная книга 1559—1605 гг. / Сост. Л. Ф. Кузьмина ; Под ред. В. И. Буганова. — М. (Москва) : Институт истории СССР АН СССР, 1974. — С. 249—250. — 436 с. — 500 экз.
12. ↑ Рихтер Д. И. Царицын // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона : в 86 т. (82 т. и 4 доп.). — СПб. (Санкт-Петербург), 1890—1907.
13. ↑ [Описание путешествия голштинского посольства в Московию и Персию Адама Олеария 1633—1635 годов. Глава 9 «От Царицына до Астрахани»]
14. ↑ Донское казачество в XVIII—XIX вв. Дата обращения: 12 декабря 2015. Архивировано 4 февраля 2016 года.
15. ↑ http://his95.narod.ru/oren/pugach.htm. Дата обращения: 12 декабря 2015. Архивировано 20 мая 2011 года.
16. ↑ Штурм Царицына. Дата обращения: 17 июня 2022. Архивировано 4 марта 2021 года.
17. ↑ Н. В. Рыбалко Таможенное дело в Царицыне в XVII веке. Страница 22
18. ↑ Царицын. Сайт Волгоградского государственного университета. Дата обращения: 5 июня 2012. Архивировано 17 февраля 2012 года.
19. ↑ Минх А. Н. Историко-географический словарь Саратовской губернии. Южные уезды: Камышинский и Царицынский. Статья "Сарепта". — 1900.
20. ↑ Викисловарь «Сволочь»
21. ↑ Карта Царицына 1909 года
22. ↑ Фонтан Бармалей, 1942 год, Э. Н. Евзерихин
23. ↑ Царицынский виадук. Дата обращения: 17 июня 2022. Архивировано 4 марта 2021 года.
24. ↑ Царицын после реформы 1861 года. Дата обращения: 6 сентября 2012. Архивировано 16 марта 2018 года.
25. ↑ Перейти обратно: ¹ ² http://царицын.рф/article/articlestsaritsyn/202-nobelevskiy-gorodok.html Архивная копия от 3 августа 2017 на Wayback Machine Нобелевский городок

26. ↑ <http://царицын.рф/article/articlestarsitsyn/261-vodoprovod.html> Архивная копия от 15 сентября 2021 на Wayback Machine Царицынский водопровод
27. ↑ *Воробьёв В. П.* «Победа будет на нашей стороне, ибо армия опирается на тыл...» // Военно-исторический журнал. — 2013. — № 4. — С.50—53.
28. ↑ Голод 1922 года в царицынской губернии. Дата обращения: 2 октября 2015. Архивировано 3 октября 2015 года.
29. ↑ Постановление СНК СССР от 2.10.40 № 1860 Архивная копия от 29 апреля 2021 на Wayback Machine // Викитека
30. ↑ Волжская рокада. Дата обращения: 2 ноября 2015. Архивировано 9 января 2021 года.
31. ↑ Немецкие танки у Волги. Дата обращения: 7 ноября 2015. Архивировано 22 ноября 2015 года.
32. ↑ Перейти обратно: ^{1 2} Исаев, 2008.
33. ↑ 13 сентября 1942 г. Хроника Сталинградской битвы. Музей-заповедник «Сталинградская битва». Дата обращения: 5 августа 2013. Архивировано 13 августа 2013 года.
34. ↑ В боях под Котлубанью. Дата обращения: 7 ноября 2015. Архивировано 5 марта 2016 года.
35. ↑ Архивная копия от 8 ноября 2017 на Wayback Machine
36. ↑ Контрнаступление советских войск. Дата обращения: 15 ноября 2015. Архивировано 17 ноября 2015 года.
37. ↑ `{title}`.
38. ↑ Рейд генерала Баданова. Дата обращения: 20 ноября 2015. Архивировано 21 ноября 2015 года.
39. ↑ Лубченков Ю. Н. «Сто великих сражений Второй мировой»
40. ↑ Перейти обратно: ^{1 2} Курт Типельскирх. История второй мировой войны". Москва. АСТ 2001. с 365
41. ↑ Перейти обратно: ^{1 2 3 4 5} Возрождение|История Сталинграда|История Волгограда Архивная копия от 3 ноября 2012 на Wayback Machine.
42. ↑ Голод в России 1946—1947 годов. В. Ф. Зима Архивная копия от 5 октября 2015 на Wayback Machine.
43. ↑ *Н. В. Кузнецова* Восстановление жилого фонда Сталинграда в 1943—1953 годах Архивная копия от 25 октября 2020 на Wayback Machine.
44. ↑ Постановление Совета народных комиссаров СССР от 22.08.1945 «О восстановлении города Сталинграда».
45. ↑ «Восстановление жилого фонда Сталинграда» Архивная копия от 25 октября 2020 на Wayback Machine // Журнал «Вестник Волгоградского государственного университета»
46. ↑ <http://царицын.рф/article/articlestarsitsyn/21-zhizn-i-smert-astrahanskogo-mosta.html> Архивная копия от 26 ноября 2020 на Wayback Machine.
47. ↑ По материалам В. П. ГАЛИЦКОГО. Правда о "лагере смерти" в Бекетовке. | Военная история. тахпарк.com. Дата обращения: 4 июня 2019. Архивировано 12 мая 2019 года.
48. ↑ OpenTopoMap - Topographische Karten aus OpenStreetMap. opentopomap.org. Дата обращения: 6 декабря 2018. Архивировано 23 июня 2016 года.
49. ↑ Расчёт расстояний между городами. Транспортная компания «КСВ 911». Дата обращения: 13 августа 2009. Архивировано 21 июня 2009 года.
50. ↑ Климат Волгограда. — Сайт «Погода и климат». Дата обращения: 29 апреля 2014. Архивировано 15 апреля 2013 года.
51. ↑ // Комитет гражданской защиты населения Волгограда
52. ↑ *Кубанцев Б. С.* Животный мир Волгоградской области. Наземные позвоночные животные / Б. С. Кубанцев, В. Я. Уварова, Н. А. Косарева. — Волгоград: Волгоградское книжное изд-во, 1962. — 192 с.
53. ↑ Перейти обратно: ^{1 2} Деточенко, Л. В.а. «Линейный» город: историко-географические особенности территориальной организации, хозяйственной и транспортной составляющих (на примере Волгограда) // Вестник Удмуртский государственный университет. — 2018. — № 2.
54. ↑ *Ермилова, Татьяна* Волгоградские экологи подвели итоги мониторинга атмосферного воздуха (21 января 2014). — «Во всех этих населённых пунктах проводимый в течение декабря отбор проб и их последующий анализ показал наличие разовых превышений по ряду вредных веществ.». Дата обращения: 19 февраля 2014. Архивировано 24 февраля 2014 года.

55. ↑ Корс, Кристина В Волгограде и области выявлено загрязнение воздуха. v1.ru (2 апреля 2014).
Дата обращения: 2 апреля 2014. [Архивировано](#) 2 апреля 2014 года.
56. ↑ Состояние водных объектов в 2003 году. Департамент по охране окружающей среды и природных ресурсов администрации Волгограда. Дата обращения: 19 февраля 2014. [Архивировано](#) 31 октября 2011 года.
57. ↑ План Царицына 1820 года
58. ↑ Карта Царицына 1909 года. Дата обращения: 20 апреля 2015. [Архивировано](#) 20 сентября 2015 года.
59. ↑ Интерактивная карта Царицына. Дата обращения: 17 июня 2022. [Архивировано](#) 29 июня 2020 года.
60. ↑ <https://pandia.ru/text/77/196/43632.php>
61. ↑ Сайт Гарант.ру. Дата обращения: 17 сентября 2010. [Архивировано](#) 29 июня 2019 года.
62. ↑ Включили в состав Волгограда. Новости. Волгоградская областная дума (12 марта 2010). — Постановление Волгоградской областной Думы от 11 марта 2010 года № 20/652 «О включении в состав города Волгограда населённых пунктов». Дата обращения: 5 августа 2013. [Архивировано](#) 13 августа 2013 года.
63. ↑ Устав города-героя Волгограда [Архивная копия](#) от 2 декабря 2013 на [Wayback Machine](#) // Официальный сайт Волгоградской городской Думы
64. ↑ Городской округ город-герой Волгоград (Волгоградская область). Геральдикум.ру. Дата обращения: 18 февраля 2017. [Архивировано](#) 19 февраля 2017 года.
65. ↑ Пресс-релиз администрации. Дата обращения: 4 сентября 2012. [Архивировано](#) 31 июля 2013 года.
66. ↑ Всесоюзная перепись населения 1939 года. Численность городского населения СССР по городским поселениям и внутригородским районам. Дата обращения: 30 ноября 2013. [Архивировано](#) из оригинала 24 декабря 2013 года.
67. ↑ Народное хозяйство СССР в 1956 г. (Статистический сборник). Государственное статистическое издательство. Москва. 1956. Дата обращения: 26 октября 2013. [Архивировано](#) из оригинала 16 июля 2014 года.
68. ↑ Российский статистический ежегодник, 1998 год
69. ↑ Перейти обратно: 1 2 Российский статистический ежегодник. 1994. Дата обращения: 18 мая 2016. [Архивировано](#) из оригинала 24 июня 2016 года.
70. ↑ Перейти обратно: 1 2 3 4 Российский статистический ежегодник. Госкомстат, Москва, 2001. Дата обращения: 12 мая 2015. [Архивировано](#) из оригинала 16 ноября 2014 года.
71. ↑ Российский статистический ежегодник. 2004 год. Дата обращения: 9 июня 2016. [Архивировано](#) 9 июня 2016 года.
72. ↑ Российский статистический ежегодник, 2005 год. Дата обращения: 9 мая 2016. [Архивировано](#) 9 мая 2016 года.
73. ↑ Российский статистический ежегодник, 2006 год. Дата обращения: 10 мая 2016. [Архивировано](#) из оригинала 30 июля 2016 года.
74. ↑ Российский статистический ежегодник, 2007 год. Дата обращения: 11 мая 2016. [Архивировано](#) 11 мая 2016 года.
75. ↑ с учётом городов Крыма
76. ↑ https://rosstat.gov.ru/storage/mediabank/tab-5_VPN-2020.xlsx Таблица 5. Численность населения России, федеральных округов, субъектов Российской Федерации, городских округов, муниципальных районов, муниципальных округов, городских и сельских поселений, городских населенных пунктов, сельских населенных пунктов с населением 3000 человек и более (XLSX).
77. ↑ Итоги социально-экономического развития Волгограда за 2014 год.doc [Архивная копия](#) от 31 марта 2022 на [Wayback Machine](#) [Администрация города Волгограда](#) [Архивная копия](#) от 27 апреля 2015 на [Wayback Machine](#)
78. ↑ Национальный состав городских округов и муниципальных районов. Итоги Всероссийской переписи населения 2010 года по Волгоградской области. Территориальный орган Федеральной службы государственной статистики по Волгоградской области. Дата обращения: 5 августа 2013. [Архивировано](#) 13 августа 2013 года.
79. ↑ Включая Волгоград, Волжский, Краснослободск и Городище
80. ↑ Организация ОАО «ВЗТДИН». Дата обращения: 3 декабря 2019. [Архивировано](#) 3 апреля 2019 года.

81. ↑ [Организация ЗАО «ВЗТМ»](#). Дата обращения: 26 января 2019. [Архивировано](#) 26 января 2019 года.
82. ↑ [10 российских и советских троллейбусов](#). Дата обращения: 26 января 2019. [Архивировано](#) 26 января 2019 года.
83. ↑ [Волгоградский моторостроительный завод](#). Дата обращения: 26 января 2019. [Архивировано](#) 26 января 2019 года.
84. ↑ [Международный аэропорт Волгограда](#). Дата обращения: 17 апреля 2015. [Архивировано](#) 25 декабря 2014 года.
85. ↑ [Порт Татьяна](#). Дата обращения: 19 октября 2012. [Архивировано](#) 16 октября 2012 года.
86. ↑ [О компании. ХТК ПИТЕРАВТО](#). Дата обращения: 10 августа 2022. [Архивировано](#) 13 августа 2022 года.
87. ↑ [Волгоградский автовокзал перенесут к аэропорту?](#) Дата обращения: 30 октября 2015. [Архивировано](#) 22 декабря 2015 года.
88. ↑ [Перейти обратно: 1 2 Волгоградский трамвай](#). Дата обращения: 1 октября 2015. [Архивировано](#) 3 октября 2015 года.
89. ↑ [Справочник «Весь Царицын 1911 год»](#)
90. ↑ [Здание Областной администрации](#). Дата обращения: 17 июня 2022. [Архивировано](#) 4 октября 2021 года.
91. ↑ [Царицын.рф Мариинская гимназия](#). Дата обращения: 17 июня 2022. [Архивировано](#) 4 октября 2021 года.
92. ↑ [Детские сады](#). Официальный сайт администрации Волгограда. Дата обращения: 19 февраля 2014. [Архивировано](#) 26 декабря 2013 года.
93. ↑ [Перейти обратно: 1 2 3 Школы](#). Официальный сайт администрации Волгограда. Дата обращения: 19 февраля 2014. [Архивировано](#) 26 декабря 2013 года.
94. ↑
95. ↑ [Экспонаты Волгоградского краеведческого музея](#). Дата обращения: 26 апреля 2015. [Архивировано](#) 9 сентября 2015 года.
96. ↑ [Музей Оборона Царицына](#)
97. ↑ [Интерактивный музей «Россия — моя история»](#) [Архивная копия](#) от 13 января 2019 на [Wayback Machine](#) Комитет культуры Волгоградской обл.
98. ↑ [Перейти обратно: 1 2 Царицынская Конкордия](#). Дата обращения: 17 июня 2022. [Архивировано](#) 4 марта 2021 года.
99. ↑ [Справка Яндекс](#)
100. ↑ См: [Список литературы о Сталинградской битве](#). Администрация Волгоградской области. Информационно-справочный портал. Дата обращения: 6 ноября 2010. [Архивировано](#) 8 августа 2011 года.
101. ↑ [Павел Великжанин. Царицыну – Сталинграду – Волгограду. Городские вести](#). ИА «Городские вести» (8 Ноя 2017). Дата обращения: 3 июля 2018. [Архивировано](#) 3 июля 2018 года.
102. ↑ [Царицын изначальный](#). Дата обращения: 17 июня 2022. [Архивировано](#) 4 марта 2021 года.
103. ↑ [Перейти обратно: 1 2 «Сталинграду помогли исчезнуть киношники»](#) Еженедельник «Аргументы и Факты» № 36 05/09/2012 <http://www.vlg.aif.ru/culture/art/69827> [Архивная копия](#) от 7 марта 2016 на [Wayback Machine](#)
104. ↑ [Волгоградский речной вокзал, фотографии](#). Дата обращения: 3 декабря 2019. [Архивировано](#) 19 сентября 2020 года.
105. ↑ [Аргасцева, С. А. Свод историко-архитектурного наследия Царицына — Сталинграда — Волгограда \(1589—2004 гг.\) / С. А. Аргасцева, Л. В. Гуренко, Е. П. Жорова. — Волгоград : Панорама, 2004. — С. 69—71. — 240 с. — ISBN 5-9666-0003-1.](#)
106. ↑ [Центральная набережная](#). Дата обращения: 22 августа 2012. [Архивировано](#) 14 октября 2012 года.
107. ↑ http://www.pravda34.info/?page_id=2088 [Архивная копия](#) от 26 октября 2016 на [Wayback Machine](#) Парк Дружбы в Волгограде или парк «Баку»
108. ↑ [Олимпийские чемпионы Волгограда](#). Дата обращения: 29 апреля 2015. [Архивировано](#) 13 мая 2015 года.
109. ↑ [История Волгограда. Уездное затишье](#). Дата обращения: 3 мая 2015. [Архивировано](#) 18 мая 2015 года.
110. ↑ [О ГБУЗ «ВОКПЦ № 2»](#). Дата обращения: 14 февраля 2017. [Архивировано](#) 14 февраля 2017 года.
111. ↑ [Диализный центр г. Волгоград](#). Дата обращения: 14 февраля 2017. [Архивировано](#) 14 февраля 2017 года.
112. ↑ [История Волгоградского радио](#). Дата обращения: 27 апреля 2015. [Архивировано](#) 18 мая 2015 года.
113. ↑ [Сталин И. В. Сочинения. — М. \(Москва\): «Писатель», 1997. — Т. 15. С. 218—221. Приказ Верховного Главнокомандующего от 1 мая 1945 года, № 20.](#)

114. ↑ Указ Президиума Верховного Совета СССР № 3566-VI от 8 мая 1965 года (Ведомости Верховного Совета СССР, 1965, № 19, ст. 248, пункт 7).
115. ↑ [Сталинградская скатерть соединила города](#). VOLGOGRAD.RU (7 мая 2008). Дата обращения: 7 мая 2008. Архивировано 22 августа 2011 года.
116. ↑ [Города-партнёры Волгограда](#). Дата обращения: 26 июля 2011. Архивировано 1 апреля 2011 года.
117. ↑ [Эдуард Пальгунов. Город Хиросима приостановил побратимские связи с Волгоградом. Комсомольская правда — Волгоград \(24 марта 2022\)](#). Дата обращения: 25 марта 2022. Архивировано 24 марта 2022 года.
118. ↑ Данный населённый пункт расположен в Приднестровской Молдавской Республике. Согласно административно-территориальному делению Молдавии большая часть территории, контролируемой Приднестровской Молдавской Республикой, входит в состав Молдавии как административно-территориальные единицы левобережья Днестра, другая часть входит в состав Молдавии как муниципий Бендеры. Заявленная территория Приднестровской Молдавской Республики, контролируемая Молдавией, расположена на территории Дубоссарского, Каушанского и Новоаненского районов Молдавии. Фактически, Приднестровская Молдавская Республика является непризнанным государством, большая часть заявленной территории которого Молдавией не контролируется.
119. ↑ [İzmir Büyükşehir Belediyesi. İzmir'in kardeş kentleri](#). Архивировано 4 августа 2012 года.
120. ↑ Этот населённый пункт расположен на территории Крымского полуострова, большая часть которого является объектом территориальных разногласий между Россией, контролирующей спорную территорию, и Украиной, в пределах признанных большинством государств — членом ООН границ которой спорная территория находится. Согласно федеративному устройству России, на спорной территории Крыма располагаются субъекты Российской Федерации — Республика Крым и город федерального значения Севастополь. Согласно административному делению Украины, на спорной территории Крыма располагаются регионы Украины — Автономная Республика Крым и город со специальным статусом Севастополь.

Литература

Ссылки

- Дамье В. В. [Волгоград](#) // [Кругосвет](#)
- [Рихтер Д. И. Царицын](#) // [Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона](#) : в 86 т. (82 т. и 4 доп.). — СПб. (Санкт-Петербург), 1890—1907.

Тематические сайты

[Forbes.ru](#)

Словари и энциклопедии

- [Большая датская](#)
- [Большая каталанская](#)
- [Большая норвежская](#)
- [Большая норвежская](#)
- [Большая российская](#)
- [Брокгауза и Ефрона](#)
- [Еврейская Брокгауза и Ефрона](#)
- [Итальянская](#)
- [Итальянская](#)
- [Кругосвет](#)
- [Ларусса](#)
- [Литовская универсальная](#)
- [Малый Брокгауза и Ефрона](#)
- [Хорватская](#)
- [Britannica \(11-th\)](#)
- [Britannica \(онлайн\)](#)
- [Brockhaus](#)
- [Treccani](#)
- [Universalis](#)

В библиографических каталогах

